

ORDEN
RETTFERD
FRED

Februar 1980
Nr. 2/3 - 29. årgang
Løssalg kr. 3,-

HUN BLIR STRAFFET EKSTRA FOR RØDE KORS-TJENESTEN

Ingen Stortingspensjon til Hanna Kvanmo

Justismordet på Skancke

Tre dager før Skancke ble skadeskutt og myrdet av håndlangere for rettssvikerne, skrev han tre brev. Det ene, som vi offentliggjorde i forrige nummer, ble sendt overlege Jon Leikvam. De to andre brever vil De finne i dette nummer, nemlig avskjedsbrevet til hans hustru, og hans spesielle kommentar til rettssaken mot ham.

Siste brev hjem

Belo 27 august 1948

Så ble det altså siste gang vi så hverandre derute søndag. I disse siste timer tenker jeg på deg og al din kjærlighet og godhet og oppmuntring gjennom hele den lange fengsels-tiden. Jeg kan ikke få takket deg nok!
Når jeg tenker tilbake på hele livet og især på tiden i Frankheim, så føles jeg meg igjennom tilfreds og glad - for det var skjært å leve.
Og må hilsen alle - Lasse, Lene og Rolf, Lilla og takke for alt. Og en særlig hilsen til Hanne Erling.
Jeg tror at historien om mitt bli en annen en samtidens. Jeg har fulgt min egen bevisning og jeg vilde det gode - det ald du. En gang skal vi jo alle dø - og jeg tar det med ro for kanskje er det allikevel det beste. Jeg har det håp at det må bli til det gode - at jeg kanskje kan bli den siste som må gå i døden på denne måte. Så ha det ikke vært foregått.
Jeg ønsker deg alt godt i framtiden og Gud være med deg

En siste hjertelig hilsen
fra din hengivne

Ragnar

Hils fra Lilla og si henne en hjertelig takk!

LESERSKYTS MOT
HARRY LINDSTRØM
Side: 6

«FOLK OG LAND» MED
NY OPPLAGSØKNING
Side: 3

NÅ KOMMER
MELSOM's 3. BOK
I SERIEN OM DEN
NORSKE OKKUPA-
SJONSHISTORIE
Side: 3

MARIAS
SISTE REISE
Side: 3

GOEBBELS OG
RIBBENTROP LIKTE
IKKE VÅRT
EUROPEISKE
UNGDOMSFORBUND
Side: 12

FRA DEN UKJENTE
KRIGEN
TIL DEN UKJENTE
FREDEN
Side: 4

TV PÅ LETING ETTER
NAZIBASILLER
I MUSIKKEN!
MEN HVILKEN MUSIKK
FORETRAKK
ROVMORDERNE FRA
HJEMMEFRONTEN?
VIL YNGVAR USTVEDT
GI OSS SVARET?
Side: 8

KAPITULERTE NORGE
DEN 10. JUNI 1940 —
ELLER VAR VI
FORTSATT I KRIG?
KAN SVARET VÆRE
BEGGE DELER?
Side: 4

Claus: Frie Ytringer

«Folk og Land» kan glede leserne med at en av Danmarks skarpeste politiske kommentatorer, med sosialistiske forhold som spesialområde, har fått sin faste spalte i avisen vår.

Under pseudonymet CL AUS vil han i månedene fremover gi sine svar på de spørsmål som er fremme i tidens debatt.

Vår nye medarbeider har aldri vært knyttet til noe bestemt politisk parti, men i følge ham selv er han av sinnelag og oppdragelse moderat konservativ, og umoderat, ja, fanatisk anti-kommunist.

I nesten førti år har han bekjempet Sovjetstaten på alle tenkelige måter, og det vil han fortsette med. — Men, skriver han til oss, — det er mitt inntrykk, at vi og våre kan gjøre svært lite, ettersom det tause flertall avventer slaktingen som sauer på marken og ikke tror på de kjennsgjeringer vi forelegger dem. Som min yndlingsforfatter, Ayn Rand, sier: — Ikke de blinde er verst stillet, det er de mennesker som ikke vil se.

CLAUS var en velkjent krigskorrespondent under siste verdenskrig, og som Nachrichtenzugführer lå han i en periode med sine folk i Krassnoje Selo, det tidligere hovedkvarteret for Den norske legion. Det var julen 1943, kort tid etter at han var kommet til Leningradfronten fra Petrinja i Jugoslavia.

I et hyggelig brev til «Folk og Land» forteller han om sitt møte med en norsk Røde Kors-søster ved navn «Anne G.» som i 1944 gjorde tjeneste på et lasarett mellom Tallin og Kotla Järvi. Han lå selv såret på hospitalet som stadig ble bombet av Sovjet-russerne, og den norske jenten utførte her et utrolig heltemodig arbeide med å bringe de sårede i sikkerhet. — Hun var et strålende eksempel på mot og medmenneskelighet, skriver CLAUS.

I 1977 oppholdt vår nye medarbeider seg i USA, og ble her meget vennlig mottatt av den amerikanske veteranorganisasjon American Legion. — Det var visselig ingen bad feelings, forteller han. — Tvertimot, man hadde den dypeste respekt for motstanderne av igår, OG MEDKJEMPERE AV I MORGEN.

Under titelen Gressrøttene kommer den første meningsytring fra CLAUS på side 9.

Skancke: Mine kommentarer til dødsstraffen

1. Ved politiavhør i juni 1945 fikk jeg den meddelelse at jeg ville bli tiltalt etter strl. §§ 86 og 98. Jeg erklærte da at jeg var av den oppfatning at det ikke var krig mellom Norge og Tyskland etter juni 1940. Som følge derav mente jeg at jeg ikke var skyldig etter en slik tiltale. Den samme erklæring avga jeg til politiet i form av en skriftlig «egenerklæring» datert 21. 12. 1945.

2. Ved forhørsretten i slutten av juni 1945 erklærte jeg påny at jeg mente at krigen for Norges vedkommende sluttet i juni 1940 og begrunnet dette bl. a. med å henvise til de politiske partiers og en rekke næringsorganisasjoners oppfordring til befolkningen i august 1940 om å etablere samarbeid med okkupasjonsmakten. Dette — sammen med en rekke andre omstendigheter — syntes for meg å være avgjørende beviser for at folket som helhet mente at krigen var slutt. (Min daværende forsvarer h.r.adv. Mauritz vil kunne bevitne at jeg framholdt dette for retten.) Rettsformannen bemerket at han ikke hadde noe kjennskap til alt dette og at der forelå «skjellig grunn til mistanke» hvorpå fengslingskjennelse ble avsagt.

3. Den 6. mars 1946 får jeg så oversendt en tiltale beslutning uten noen som helst antydning til bevisoppgaver fra påtalemyndighetens side. Min forsvarer, h.r.adv. C. A. Torstensen, godtar tiltalebeslutningen og uttaler at jeg etter hans mening ikke kan tenkes å bli stillet i klasse med Quisling og Hagelin, men at domsresultatet for mitt vedkommende må bli som for Fuglesang

og Stang. — Han mente videre at det ikke var nødvendig med noen inngående behandling av de enkelte tiltaleposter likesom det ikkek var nødvendig å føre forsvarsvitner.

Etter et par kortvarige konferanser begynte så rettsforhandlingene den 7. 5. 1945 og pågikk i hele 9 dager. Jeg måtte herunder helt alene varetta mitt forsvaret. Alle subjektive momenter til belysning av min handlemåte ble hånlige avvist av retten. Min forsvarer kom — i løpet av de 9 dager — bare med 3 korte bemerkninger samt til slutt en forsvarstale hvori han påpeker at «aktor har hatt en lett oppgave med å angripe Skancke, for han har ikke gjort stort for å forsvare seg.» (Jfr. «Verdens Gang» 17. 5. 1946.)

Det har senere vist seg at tiltalebeslutningen i virkeligheten var *lovstridig* slik at et forsvar i vesentlige punkter var prinsipielt umulig. (Jfr. adv. Øvergaards uttalelse av 26. 4. 1948. A. s. 1—3.)

Når så hertil kom at tiltaltes hele *subjektive oppfatning av forholdene under okkupasjonen* — her som i hele «rettsoppgjøret» forøvrig ble skjøvet til side var mulighetene for et forsvar ikke særlig store. Lagmannen — som selv var en av hovedmennene for den særlovgivning som «rettsoppgjøret» blir fremmet etter — opptrådte i retten både som anklager og dommer på samme tid, hvilket må ha forledet ham til å begå visse lovstridige handlinger. *At rettens fremgangsmåte ved sakens behandling var lovstridig er påvist i adv. Øvergaards uttalelse av*

26. 4. 1948. A. side 2 og 5. Forholdet rammes bl.a. av strpl.'s §§ 331 og 338 samt domstolovens § 200. (En offentlig tjenestemann som gjør seg skyldig i forsømmelig eller et annet utilbørlig forhold under rettergang — kan straffes med bøter og helt eller delvis ilegges erstatning til den skadelidende.)

Domsresultatet i lagmannsretten var dødsstraff og retten uttalte i tillegg at den *ikke* kunne anbefale benådning.

4. Saken blir påanket til Høyesterett, og min daværende forsvarer fandt det merkelig nok ikke nødvendig å anke hverken over saksbehandling eller lovanvendelse slik at anken kun gjaldt straffeutmålingen. Da jeg selv ikke er jurist hadde jeg dessverre dengang ikke den nødvendige innsikt til å gripe inn.

Den 27. mars 1947 forkastet Høyesterett anken og tilføyde at den ikke finner noen formildende omstendigheter. — Dagen etter (altså 28. 3. 1947) meddeler min daværende forsvarer meg at hans oppdrag er endt i og med høyesterettsbehandlingen og at han reiser på påskeferie den følgende dag. (30. 3. 1947, var Palmesøndag.) Han overleverte meg en benådningssøknad på 4 korte linjer, som jeg dog ikke sendte.

5. Da jeg var klar over at dommen på en rekke punkter var uriktig, satte jeg meg fore på egen hånd å utarbeide en gjenopptagelsesbegjæring, som ble innsendt til lagmannsretten 1. 4. 1947. Da denne begjæring var kommet i stand uten juridisk bistand var den på flere måter mangelfull. Begjæringen om

gjenopptagelse ble følgelig avslått 28. 4. 1947. I mellomtiden hadde jeg hatt anledning til å studere en del juridisk litteratur og få en del annen juridisk bistand, slik at jeg den 12. 5. 1947 kunne sende inn en fornyet begjæring om gjenopptagelse. Retten, som hadde plikt til å spørre om jeg trengte juridisk bistand, ga overhodet ingen veiledning eller opplysning. På egen hånd fant jeg imidlertid ut at jeg kunne begjære forsvarer oppnevnt i henhold til strpl. § 102, men jeg fant til å begynne med ingen som ville påta seg oppdraget. Ad privat vei fikk jeg gjort en henvendelse til h.r.adv. J. Øvergaard, som erklærte seg villig til å være min forsvarer.

Begjæring om oppnevning av forsvarer ble sendt 9. 6. 1947 og etter pålegg fra Høyesteretts *kjæremålsutvalg* oppnevner så lagmannsretten 9. 7. 1947 advokat Øvergaard som min forsvarer.

I to skrivelser til lagmannsretten av 24. og 25. juli 1947 støtter adv. Øvergaard helt ut min begjæring om gjenopptagelse og anklager samtidig retten for forsømmelig forhold m.h.t. saken. Samtidig bringer han også inn spørsmålet om Norge var i krig med Tyskland etter 10. 6. 1940 (Kapitulasjonsdokumentet). Høsten 1947 og begynnelsen av 1948 medgikk derpå til bevisoppdagelse og annen tilretteleggelse av saken. Den 26. 4. -48 leverer så adv. Øvergaard inn sin utførlige uttalelse angående gjenopptagelsesbegjæringen. Uttalelsen er delt i to avsnitt, A og B. Avsnitt A gjelder ankepunktene i min begjæring av 12.

5. 1947 og avsnitt B omhandler spørsmålet om Norge deltok i krigen 10. 6. 1940 samt min subjektive oppfatning av dette spørsmål. Den 5. 6. 1948 forkaster lagmannsretten med 3 dommer uten domsmenn min begjæring, idet den bl.a. uttaler at den ikke finner det nødvendig å gå inn på adv. Øvergaard's uttalelser i detalj. Utførlig begrunnelse herfor ble ikke gitt. Saken påankes til Høyesteretts *kjæremålsutvalg* som i kjennelse av 19. 8. 1948 gir sin tilslutning til lagmannsrettens uttalelse og forøvrig avfeier hele saken på 10-12 linjer. Kjennelsen er avsagt av 3 dommere slik at dødsdommen såvel i lagmannsrett som Høyesterett er opprettholdt med 3 stemmer. Etter dette gjensto for meg kun å søke benådning og slikt andragende ble innsendt 21. august 1948.

Tilstander som er uverdig for en rettsstat.

Såvidt vites har det aldri vært bestridt, at retten ved behandlingen av gjenopptagelsessaker skal være tallmessig besatt på samme måte som den rett som har avsagt den angrepne dom.

Imidlertid har den nye lov av 21. 2. 1947 om rettergang i landssviksaker i § 30, siste ledd, åpnet en *adgang* for rettens faste dommere til å bestemme om domsmenn skal innkalles. Dette er i virkeligheten et brudd på norsk lovs system. Men det som er verre er at denne *adgang* i praksis blir gjort til *regel*. *Det har neppe vært lovgivernes mening*. Bestemmelsen er i det hele tatt betenkelig — i særdeleshet i

Forts. side 14

AKP(m-l) ser nå til å få leke alene i Det norske Studentersamfund i fremtiden. Alle de andre politiske retninger har trukket seg ut og etablert et alternativ. Selv om AKP(m-l) har gjort Studentersamfunnet til en barnehage for seg selv, er det trist å registrere at denne institusjonen nå praktisk talt forsvinner. Tradisjoner har jo Samfunnet nok av. Det skulle være nok å minne om konfrontasjonene mellom de konservative og Mot Dag i mellomkrigsårene.

Å holde i live alle næringer er tydeligvis blitt en sport for regjeringen. Lied-utvalgets forslag om å øke mobiliteten blant arbeidstakere ble strøket av stasråd Valle. La oss bare håpe at det blir noen igjen til å betale regjeringens urealistiske økonomiske politikk.

Den sovjetiske innmarsjen i Afghanistan skremmer oss. Men det er

kanskje sant, det en VG-leser skrev i et innlegg: Man reagerer ikke ordentlig fordi Afghanistan er så langt bort, men hva om dette hadde skjedd med f.eks. Finland? Også Finland har jo en såkalt venns-kapsavtale med Sovjet.

Et tydelig tegn på at Kreml kommer til å kjøre i strammere tøyler, er bortvisningen av fredsprisvinneren Sakharov. Sakharov har alltid vært president Carters «yndling», og lederne i Kreml var sikkert klar over at de påkalte Carters vrede da de arresterte Sakharov og forviste ham fra Moskva.

OL-boikott er et meget aktuelt spørsmål i disse dager. Høyre og AKP(m-l) har allerede gått inn for boikott, men meningene ellers er svært delte. Det er lett å forstå at de aktive idrettsfolk følger boikott-truselen som et personlig slag. Vi

kan imidlertid ikke se bort fra Sovjets krenkelse av fred og menneskerettigheter. OL-boikott burde derfor være en høyst berettiget reaksjon.

Utnevnelsen av journalist Per Vassbotten til pressetalsmann for statsminister Nordli har skapt høye bølger, spesielt innen LO. Tidligere LO-formann Aspengren — som for et par år siden nektet å la seg intervju av Vassbotten og laget bråk med Elster — skriver sinte brev til Reiulf Steen. Utviklingen vil vise om det er Nordli eller LO som bestemmer i regjeringen.

En rekke utenlandske aviser er sterkt bekymret over president Titos tilstand. Legene har amputert Titos venstre ben, og den 87 årige presidentens helsetilstand er ikke god. Jugoslavia er det eneste bal-

kan-land som har holdt seg unna totalt overherredømme fra Moskva. Når president Tito forsvinner, blir det maktkrise og meget kan hende. De jugoslaviske militærstyrker er allerede i beredskap, selv om det understrekes at det ikke er grunn til å overdrive situasjonens alvor.

Sjahan levet på store inntekter i Iran, men var bare småguttet sammenlignet med ayatollah Khomeini kan vi lese i NA. I artikkelen fortelles det at Khomeini slett ikke er noen god mann for Irans fattige. Ifølge Koranen skal enhver ayatollah ha en viss prosent av muslimenes inntekter og han skal også eie store landeiendommer. Mens Sjahan begynte en jordreform til fordel for de fattige, øker Khomeini sine jord-gods.

Lønnsoppgjøret har det vært

stor krangel om i lengre tid. Det opprinnelige kravet fra LO ble presentert 24. januar og lød på 12% nominell lønnsøkning. Dette skal være nok til å holde kjøpekraften på 1978-nivået. Fra Norges Arbeidsgiverforening hevdes det at 12% økning vil føre til en forverring av Norges konkurranse-situasjon overfor utlandet. Det vis-seg seg gang på gang at oljen kanskje ikke er en *fullt så stor velsignelse* som ventet. Lønnsnivået blir drevet unaturlig høyt, og de fleste næringer klarer ikke å følge med.

Som et apropos til lønnsoppgjøret kan nevnes at norske bedrifter markerer seg på jumbo-plass når det gjelder egen-kapital. EF-eksperter som analyserte norsk næringsliv på slutten av 1960-tallet, var meget betenkt over den lave egenkapitalen på det tidspunktet. I dag hadde de fått sjokk.

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Utgiver: Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Ansvarlig redaktør: Kåre Haugerud

Tall er ikke alt

Det er utvilsomt interessante tall og opplysninger om bevilgninger til forsvaret i mellomkrigstiden, som Harry Lindstrøm legger frem i januarnummeret, men hans konklusjon — at Arbeiderpartiet ikke har større ansvar for forsvarets forfall enn de borgerlige partier — er det vanskelig å akseptere.

For det første: Det er vel helt avgjørende på hvilket tidspunkt de forskjellige regjeringer har fastlagt sine bevilgninger til forsvaret. I tyveårene og første del av tredveårene var det rimelig å anse krigsfaren som betydelig mindre enn tilfellet var noen år senere. Likevel bevilget bondeparti-regjeringene — med Quisling som forsvarsminister — prosentuellt mer til forsvaret enn hva Nygaardsvold-regjeringen gjorde i de senere år da krigsfaren åpenbart for alle ble mer og mer en realitet. Det viser vel i høy grad den forsvarsskeptiske holdning i Arbeiderpartiet.

For det annet: Vi som den gang deltok i det politiske ungdomsarbeide, vet også at f. eks. AUF helt frem til de siste måneder før okkupasjonen bevarte sin negative innstilling til forsvaret. Hvem var det som den hele tid alltid forsøkte å stemme ned resolusjoner til regjeringen om å styrke forsvaret? Jo, det var AUF, Clarté, Sosialistisk student- og gymnasiastlag med likesinnede. Hvor mange fra venstresiden var det som deltok i den frivillige militær opplæring høsten 1939 og våren 1940? I de fleste avdelinger var det temmelig langt mellom dem.

Men det helt avgjørende var selvfølgelig at Arbeiderpartiet gjennom flere tiår hadde drevet sin hensyns- og ansvarsløse propaganda mot forsvaret. Det brukne geværs riddere — og senere statsminister Gerhardsen som en av dem — hadde til de grader greid å bryte ned folkets vernevilje at det ikke lenger var politisk mulig å sette igang radikale tiltak selv etter at krigen var brutt ut i Europa.

Svikere — hele folket

I vår safe har vi oppbevart en fotografisk gjengivelse av et brev datert 11. september 1940. Det er fra Stortingets presidentskap til de tyske okkupasjonsmyndigheter. Av dette brev fremgår at presidentskapet har konstatert at det innen partigruppene er en samstemmig vilje til samarbeide med de tyske myndigheter. — Videre, heter det, — er det konstatert at det vil kunne påregnes kvalifisert flertall for en ordning etter vedlagte utkast til vedtak og under den forutsetning at det oppnås enighet om vedlagte liste over riksrådet.

Vi har også den fotografiske gjengivelse av nevnte forslag til Stortinget om vedtak.

Den vanlige nordmann kjenner ikke til dette viktige avsnitt i den norske okkupasjonshistorie. Likesom massemedia elegant «hopper bukk» over den virkelige ordlyd i kapitulasjonserklæringen, er det en stilltiende overenskomst at man skal holde seg langt borte fra presidentskapets dokumenter. Dokumenter som nødvendigvis må bringe store forstyrrelser i den lære som våre motstandere grunner sin nasjonale holdning på. Dens grunnvoll svikter totalt.

Av dokumentene fremgår tydelig og klart at Stortinget tilbakekalte den fullmakt de hadde gitt regjeringen Nygaardsvold den 9. april 1940

For det annet at regjeringen Nygaardsvold ikke lenger skulle godkjennes som regjering.

For det tredje at kongen og hans hus skulle trekke seg tilbake inntil kongehusets stilling var endelig avklart.

Etter tidens terminologi måtte altså Stortingets presidentskap i 1940 betraktes som krigsforbrytere og samarbeidsmenn. Ja hele Stortinget, som sørget for det kvalifiserte flertall. Og bak Stortinget sto altså hele det norske folket som hadde satt representantene inn der. Med andre ord: Hele den voksne befolkning er landssvikere, — det åpner i sannhet forferdende perspektiver, ikke sant? Vi behøver altså ikke en gang å tale om alle som stilte sin arbeidskraft

Frans av Assisi's bønn

La meg bringe kjærlighet der hatet råder,
La meg bringe forlatelse der urett er begått,
La meg skape enighet der uenighet råder,
La meg bringe tro der tvilen råder,
La meg bringe sannhet der villfarelse råder,
La meg bringe lys der mørket ruger,
La meg bringe gleder der sorg og tyngsel råder!

La meg ikke søke så meget å bli trøstet som å trøste,
ikke så meget å bli forstått som å forstå,
ikke så meget å bli elsket som å elske!
Ti det er gjennom å gi at man får,
Det er ved å glemme seg selv at man finner seg selv,
Det er ved å tilgi andre at man selv får tilgivelse!
Det er ved å dø at man oppstår til evig liv.

Vår inderlig kjære
MARIA BASILIEVNA
QUISLING
f. Pasek
sovnet stille inn 17. januar
i troen på sin Frelser,
i en alder av 79 år.
Ulla og Wilhelm Klüwer
Kathrine Normann,
Kåre Haugerud
H. K. Schaanning
Øvrige venner
Efter eget ønske har begravelsen
funnet sted i stillhet.

Vår alles snille og kjære
PETER ØSTBYE
sovnet rolig inn i dag,
92 år gammel.
Oslo, 7. desember 1979.
Halldos
Odd
Gunnar og Ragnhild
Jean Peter
Heidi Helene
Øvrige familie
Bisettelsen har funnet sted.

I april kommer boken!

«Og dette har vi ventet på så lenge...»

Referenget fra en kjent vise renner oss i hu når vi forteller at INO's 3. bok i serien om den norske okkupasjonshistorie er gått til trykkeriet, og vil foreligge ferdig i slutten av april måned. Tidspunktet for utgivelsen er ikke tilfeldig valgt. Det er da førti år siden de historiske hendelser ble innledet, som serien omhandler.

Den nye bok er, som de andre bind i serien, skrevet av redaktør Odd Melsom. Manuskriptet ble ferdig kort tid før hans død, og forfatteren betegnet innholdet som det beste i serien.

Boken har fått tittelen «Fra Kirke- og Kulturkampen under okkupasjonen», og spenner over et vidt felt.

«Folk og Land» gir på annen plass i dette nummeret et utdrag av innholdsfortegnelsen, men allerede nå kan vi vel si at vi her får en ny brannfakkell om okkupasjonstiden i Norge. Opplysningene i boken er godt dokumentert, og med Odd Melsom's profesjonelle penn er den selvfølgelig velskrevet.

«Fra Kirke- og Kulturkampen under okkupasjonen» har fått samme vakre og solide inbinding som tidligere bøker i serien, og samlet vil bindene utgjøre et oppslagsverk om norsk okkupasjonshistorie, som det ikke finnes maken til her i landet.

For samlere vil det ha betydning at de første 250 eksemplarer av boken blir nummerert, og lesere som ønsker slike bind bør derfor allerede nå sende inn forhåndsbestillinger. Forlaget, Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie, (INO) har en bestillingskupong i avisen. Vil du ikke klippe i avisen, så skriv et brev.

til okkupasjonsmaktens disposisjon, om kjøpmannsstanden som gjorde store forretninger med den, om alle de patriotiske svartehandlere. Nei, de er alle landssvikere a l e n e gjennom sine valg på de stortingsrepresentanter som garanterte det kvalifiserte flertall til presidentskapets forslag om samarbeid med tyskerne og fastslo at Kong Haakon skulle tre tilbake inntil kongehusets stilling endelig var oppgjort, som skrevet sto.

Som nevnt: Vi har de fotografiske gjengivelser, hvis noen vil titte på dem.

Marias siste reise

Fru Maria, Vidkun Quislings enke, er død. Stille og rolig sovnet hun inn på Uranienborg-hjemmet i Oslo, der hun bodde.

Pleiet av det kjærlige personalet på institusjonen, og oppmuntret av venner som trofast besøkte henne, fikk hun en god og beskyttet tilværelse i sine siste leveår.

Forut for begravelsen, som fant sted i Gjerpen ved Skien, ble det holdt en minnestund i Uranienborghjemmets kapell, hvor en stor sørgeskare var møtt frem.

Høgtideligheten ble innledet med en orgelsolo, hvorefter Dominikanerpater Arne Fjell holdt en personlig og varm tale, der han kom inn på de lidelser livet hadde gitt Maria, men at hun nå var kommet til et sted der alle smerter er borte.

Egentlig tilhørte fru Maria Quisling den russisk-ortodokse Kirke. Forsamlingen ble derfor dypt grepet da pater Fjell, før minnestundens begynnelse, led-saget den meget gamle og svake Fader Terapen opp midtgangen. Faderen var iført fullt kirkeordinat og hadde et tent lys i hånden. Skjelvende knelte han ved minnestundens avslutning ned foran Marias kiste og ba den ortodokse Kirkes bønn for henne — på russisk.

Etter at de felles salmer var sunget spilte organisten den avdødes kjæreste komposisjon, Mot kveld av Agathe Backer Grøndal, med sangledsagelse av Katharine Normann.

Og så gikk Marias siste ferd til Quislings familiegravsted på Gjerpen kirkegård, hvor hun nå har funnet den endelige hvile sammen med den mann som sto henne så nær.

Igen er de kommet sammen.

Fremgang for Folk og Land

Fra nyttårsskiftet måtte vi øke opplaget med 1000 eksemplarer, samtidig som vi fikk 150 nye utsalgssteder rundt om i landet. Det er stadig god tilgang på abonnenter, og det er all grunn til å se lyst på planene om utvidelse av avisen.

Det betinger likevel at våre abonnenter betaler inn avskoningentingen i rett tid, og fortsatt slutter opp om støtteanonsene.

Er det vanskelig å få fatt i «Folk og Land» på hjemstedet, så be bladutsalget skaffe avisen for løssalg.

FRA DEN UKJENTE KRIG — TIL DEN UKJENTE FRED

Igjen har vi en ensidig antitysk filmserie gående i TV, for det gjelder jo å få også den oppvoksende slekt til å hate alle tyskere — også de som nå er i flertall og som er vokst opp etter krigen. — Man kan bare slå fast at det å drive hets mot et annet folk, er noe som svært mange norske finner glede i.

Ukjent for hvem?

Nå får vi servert en russisk propagandafilm beregnet på de vestallierte. Den er kalt «Den ukjente krigen», fordi den skildrer krigen i øst, og denne var nesten ukjent for amerikanerne og engelskmennene. Derfor må også vi bruke den samme titelen.

Krigen i øst var ikke ukjent for dem som fulgte med i norsk presse under krigen. Det var krigen i øst som var den egentlige storkrigen, og dette fremgikk da også klart nok av de tyske nyhetsmeldinger.

Den russiske filmen, med amerikansk speaker, bidrar i noen grad til forståelse for omfanget av krigen i øst, men ved sin ensidighet og sine rørende propagandainnslag gir den likevel et feilaktig bilde av det hele. Og for en som selv var med, er det rystende å se hvor lett og ukritisk fremlegget blir godtatt av dem som ikke opplevde krigen.

De stakkars fredselkende russerne

Sovjet blir fremstilt som en fredselkende stat som ble overfalt og overrent av helt over-

legne tyske styrker. Filmen fortalte intet om det russiske overfall på Finland, om at de tok Polen på deling med tyskerne eller at de hadde okkupert de baltiske landene. Den fortalte heller ikke om kommunismens programfestede ekspansjonsplaner, med russerne som det styrende herrefolk.

Da det jo er seierherrene som skriver historien, er det ikke blitt klarlagt hva egentlig russerne hadde forestående før Hitler fant det påkrevd å komme dem i forkjøpet. Det er imidlertid et faktum at det i Sovjet i en lang årrekke hadde vært lengere militærtjeneste enn i Tyskland, og da krigen kom i gang, fikk man også erfare hvilken enorm opprustning som der hadde funnet sted.

Det skulle vise seg at russerne hadde langt flere panservogner enn tyskerne, og de hadde et artilleri som var tyskernes overlegent både i kvantitet og i kvalitet. Lenge var russerne enerådende med de drepende og fryktede «Stalinorgel» — hvilket var langtrekkende granatkastere som leverte serier på hele 36 granater over et stort område. Som svar på disse og som supplement til

sine primitive enkeltkastere, fikk tyskerne omsider sine «Nebelwerfer», men for sent og for få.

Også når det gjaldt de lettere håndvåpen var russerne overlegne. De hadde i meget stor utstrekning automatgeværer og automatpistoler. mens disse mer effektive våpnene i stor utstrekning var mangelvare hos tyskerne.

Overlegne helt fra begynnelsen

Mens tyskerne hadde 3,05 millioner soldater å sette inn i offensiven i øst, hadde russerne ifølge de mest pålitelige oppgaver ca. 4,7 millioner mann, ved grensen, og de russiske styrker var langt mer motoriserte. Bare tre uker etter at offensiven hadde begynt, hadde tyskerne ødelagt eller tatt i bytte 3332 panservogner, og dette var flere enn hva de selv hadde å sette inn på hele østfronten.

Av den anerkjente engelske krigshistoriker sir Basil H. Liddel Hart's historikk over den 2. verdenskrig, kan man få bekreftet at russerne hadde det mangedobbelte antall av panservogner og at de var fullstendig overlegne også på de øvrige områder helt fra krigens begynnelse. Tyskerne hadde undervurdert russernes styrker, fordi det også den gang var vanskelig med etterretninger fra Sovjet, og da de etter sommerens offensiv i 1941 mente å ha nedkjempet det ve-

sentligste av hva russerne hadde, viste det seg at dette bare var en del av hva de disponerte tolt.

Og hvem skulle vel kunne tro at et så tilbakeleggende land, kunne varte opp med så mye fremragende materiell på det militære område. Den gang, som nå, var det militær opprustning kommunistene gikk inn for, mens befolkningen måtte nøye seg med det helt minimale av materielle goder.

«Den ukjente krigen» insisterer på tysk overlegenhet. Den fremholder at det var to og en halv million tyskere til angrep på Moskva, at det var én million mot Leningrad og at det var to millioner i innsats ved Stalinograd — der russerne bare hadde 160 000 til å begynne med. Og hva så med de øvrigt avsnitt av den 4000 km lange fronten? Tyskerne hadde ikke mer enn 3 millioner i innsats i øst, og dette tall ble vesentlig redusert etter hvert på grunn av de store fravall i falne og sårede.

En antydning om hva russerne må ha hatt av troppestyrker i de vestligste områder, har man i den kjennsgjerning at tyskerne tok hele 4 millioner til fange den første sommeren (iflg. vestlige kilder). Dertil kom hva de hadde av falne og sårede, pluss alle som rakk å trekke seg østover.

Over to millioner av fangene var i leire som kom innen de

vestalliertes okkupasjon ved krigens slutt, og de ble mot sin vilje på det skjendigste utlevert til russerne. Det ventet dem dødsstraff for å ha overgitt seg til fienden, og også fra Norge ble tusener av fanger utlevert — til døden.

Hva med denne del av «Den ukjente krigen»?

Fortelliser av viktige facts

«Den ukjente krigen» tjener bare til å forfalske historien, men det er vel også det som er meningen.

Vi fikk ikke høre at det i svært mange land var en betydelig sympati for tyskerne i deres kamp mot kommunistene, og dette kunne tydelig spores også i land som var besatt av tyskerne. I et land som Sverige var det begeistring over tyskernes angrep og fremgang i øst, og vi som var med militærtoget sydover kort etter at krigen mot russerne hadde begynt, ble hilst av svensker med utstrakt hånd i betydelige antall.

Fortrengt ble det også at tyskerne ikke var alene om å kjempe mot kommunistene. De hadde finnene, slovakene, ungarene, romenerne og kroatene med som sine forbundede og kampefeller, og dertil kom det tropper også fra det allierte Italia.

Og det ble fullstendig utelatt at befolkningen i de baltiske land

Forts. side 9

Herr redaktør!

Det spørsmål som man ikke blir ferdig med å diskutere, er dette: kapitulerte Norge den 10. juni 1940 eller befant Norge seg i krig med Tyskland frem til 1. mai 1945? Når konflikter her er blitt så langtøpende skyldes det kanskje nettopp at spørsmålet stadig stilles slik. Kan det ikke tenkes at svaret er: begge deler?

Flere forfattere har med stor nøyaktighet klarlagt forholdene omkring kapitulasjonen 10. juni 1940. I rettssaken Løberg—Jacobsen var begge de to underskrivere Buschenhagen og Roscher Nielsen tilstede i rettssalen. Den norske underskriver fremholdt at han ved dette tilfelle hadde fremholdt, at man på norsk side kom til å fortsette krigen. Den tyske underskriver, som vel var den som dikterte kapitulasjonsbetingelsene uttalte underhånden til den tiltalte Jacobsen og hans forsvarer, at noe slikt selvsagt ikke var tenkelig, at en tysk offiser formelt sett kune tillate kapitulansens representant å ta forbehold. Der finnes ingen forbehold i Nygaardsvolds og Kohts uttalelser fra de dager — der fantes et håp om, at henvendelsen til tyskerne over Stockholm om en grenselinje i nord skulle gi svar, men der kom intet.

I en tid var der en hel del

skriverier om, at der aldri hadde foreligget en samlet kapitulasjon — tross regjeringens beslutning og oppdrag til øverstkommanderende Ruge. Men kortene ligger på bordet. Og historisk sett er Norges stilling bare sterkere (omenn kanskje mindre heroisk) når man vet, at Johan Nygaardsvold og Halvdan Koht i og med kapitulasjonen tok det for land og folk mest beskyttende skritt — det har da heller ikke vært rettet bebreidelser mot dem for det.

Kjernen i saken er jo den, at Londonregjeringen i de etterfølgende år ikke aksepterte folkerettens bestemmelser om at myndigheten overgikk til okkupanten, men krevet et etterkrigsoppgjør med en stor gruppe av sitt folk, for ikke å ha lystret eksilregjeringen i London — kanskje i den overbevisning, at denne under forholdene ikke var berettiget til myndighet i landet, idet denne lå hos okkupanten eller hos den som okkupanten delegerte den til. Uansett i hvilken grad Londonregjeringen selv følte seg i fortsatt krig med Tyskland, har vi i årevis villet hevde, at den etter folkeretten ikke kun-

ne gjøre begge deler, både kapitulere og overdra myndigheten til okkupanten og samtidig som landets øverste myndighet forberedte straffeforfølgelsen mot dem, som bøyde seg for okkupantens myndighet. Men da regjeringen først satt som eksilregjering i London, endret dens posisjon seg. Nå behersket den handelsflåten og den militære utrustning og mannskap som var kommet over og frivillige som fulgte etter. Ikke så, at Londonregjeringen påny erklærte Tyskland krig, men den disponerte handelsflåten for de alliertes behov og den stilte sine militære kampmidler til Englands disposisjon, idet de norske mannskap kjempet som frivillige under engelsk kommando. Nå satt regjeringen nære 5 år i London og etterhvert som en endelig seier for de allierte ble sikrere, ble der mer og mer behov for å forbedre fremtiden, bl.a. for å forbedre den store straffeforfølgelse som kom. Det ligger i sakens natur at regjeringen ikke så seg selv som en makt der var rammet av kapitulasjonen og tvunget av den til å avholde seg fra hevn over sine motstandere. Den

betraktet seg under disse år selvsagt som krigførende — det skulle være formalisme å betrakte den som avskåret fra å føre krig på grunn av en påtvungen kapitulasjon.

Og faktisk må det ha vært slik, at regjeringen som i Tromsø selv hadde gitt øverstkommanderende general Ruge ordre om å kapitulere, hadde glemt bort hva deretter skjedde.

Nå kommer der andre momenter til. Man kan knapt legge vekt ved, at oberstløytnant Roscher Nielsen som underskrev kapitulasjonen i Trondhjem, senere fremholdt at han samtidig tok forbehold om å fortsette krigen. Mens den tyske underskriver som dikterte freden selvsagt aldri hadde kunnet godta noen slike forbehold. Kapitulasjonen var vesentlig nok — den foreligger jo også klar og tydelig og kommentert. Og umiddelbart etter at den var undertegnet — 13. juni 1940 — kom dens politiske konsekvens: fra tyskerne kravet gjennom Administrasjonsrådet om en nyordning i landet. Men samtidig stilte tyskerne av taktiske grunner krav om at selve kapitulasjonen skulle hemmelig-

holdes. Sannsynligvis fordi det på det tidspunkt passet inn i deres taktikk fremdeles å befinne seg i krig med Norge.

Så gikk årene. Den sluttelige tyske kapitulasjon kom i mai 1945 og det hadde sannsynligvis i disse år ikke vært noe behov å anvende kapitulasjonen av 10. juni 1940. Våren 1945 nedsatte regjeringen den store Undersøkelseskommité under advokat Gustav Heibergs ledelse og den fremla et resultat i atskillige bind — men i disse bind finnes intet kapitulasjonsdokument gjengitt. Dette hører til forutsetningene for, at da så de første dommene i den store aksjonen forelå, inneholdt de alle samme domsbegrunnelse: «Tiltalte visste at Norge befant seg i krig med Tyskland». Under rettssakene ble da de tiltalte gjerne også spurt om de ikke visste dette — svaret torde som oftest være JO. Mens det faktiske forhold var, at om den formelle side av den sak: krig eller ikke krig visste tiltalte intet.

Høyesterett sluttet seg til, også i Høyesteretts dommer slo man fast at tiltalte visste at krig forelå mellom de to land. Dermed var sannheten slått fast.

Først to år senere, i den avsluttende sak mot Ragnar Skan-

Forts. side 12

Tiltalte visste . . .

Prisverdig

Herr redaktør

Jeg finner det meget prisverdig at De holder i gang et blad som tar inn meninger som ikke får komme til uttrykk i den vanlige pressen.

Hilsen
frontkjemper fra Wiking

Quisling og Hamsun

Jeg er en ivrig leser av «Folk og Land», og vet at Dere tar opp lesernes spørsmål og innlegg.

Jeg vil be Dere om at mine spørsmål og Deres svar kommer på trykk. Først vil jeg gjerne vite litt om Quislings bakgrunn før han dannet Nasjonal Samling.

Jeg vil også få vite litt om forholdet «Knut Hamsun til Hitler og nazismen». Til slutt vil jeg si at jeg er helt enig i «Folk og Land»s lederartikkel i nr. 9 1979 om TV-serien «Den ukjente krigen».

JL-Oslo

SVAR: Når det gjelder Vidkun Quislings bakgrunn, vil vi be deg lese «Boken om Vidkun Quisling» som kom ut på Blix forlag i 1940. Den forteller fra Quislings barndom, om hans militære løpebane, da han var med Nansen-misjonen i Sovjetunionen, om hans opplevelser under redslene i Ukraina og på Krim, videre om da han begynte kampen for Norge, hans tid som forsvarsminister i Bondepartementet frem til starten av Nasjonal Samling. Boken er vanskelig å få fatt i, men vi tror nok at INO's bibliotek vil låne deg den. Skriv dit, eller oppsøk biblioteket.

Vi har tidligere skrevet svært meget om Knut Hamsun og hans forhold til nazismen. Tar vi ikke helt feil kommer også Odd Melsum inn på vår store forfatter i 3. bind i serien om den norske okkupasjonshistorie, som kommer ut i slutten av april.

Følg ellers med i «Folk og Land» i månedene fremover. Det dukker ofte opp nytt bakgrunnstoff og artikler om mennesker som interesserer oss.

Red.

1940—1945

Prospektkort og konvolutter med frimerker kjøpes. Tilbud sendes Bill. mrk.: «KJØP».

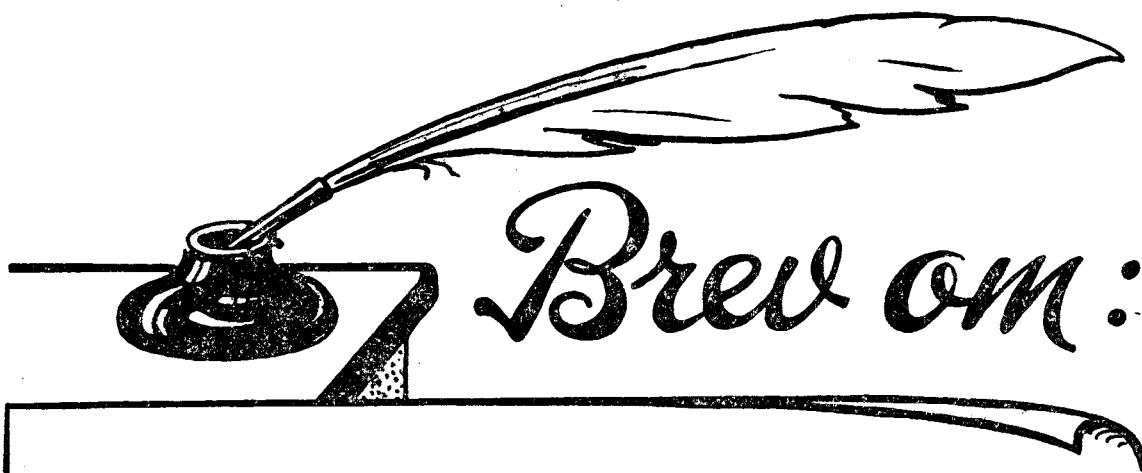
«Den norske kapitulasjon i 1940»

Ordlyden av avtalene, æresorderklæringen m. v. utgitt av

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING

INO har fortsatt noen få eksemplarer på lager..

Send kr. 8,- i frimerker til INO, Postboks 924, Sentrum, Oslo 1.

Svart fortid

Herr redaktør

Vil med dette be om at De for framtida ikkje sender avisa Dykkar til redaksjonen vår, då me på ingen måte er interesserte i å lesa det som står der. Spar oss for desse reinvaskingsscene Dykkar og alt det andre som vitnar om *Dykkar svarte og tvilsame fortid*. Prøv heller å fatta eit anna sinnelag, stopp denne avisa Dykkar, og gjer noko positivt for å betre det samfunnet me lever i her og no. Dei største menneska er dei som innrømmer sine tidlegare feil, og gjer det dei kan for å retta på dei. Det oppnår ein ikkje med slik ynkeleg tale som vert ført i Folk og Land. Etter vår vurdering er det meir tvilsamt å i det heile koma med dei forsvarstalane for fascisme og nazisme som er å lesa i avisa Dykkar. Så stutt sagt: Ikkje noko meir av den slags til redaksjonen vår, takk. Lukke til med eit nytt sinnelag!

Redaksjonen i «Hardanger»

Bjørn Morken

Hanne Farnes

Helge Johnsen

Den kommunistiske forfølgelse

Herr redaktør

På arbeidsstedet har vi diskutert antall dødsopfre for den kommunistiske forfølgelse. Kan «Folk og Land» gi oss noen tall?

Oljearbeider, Stavanger

SVAR: Forsiktig anslått har den kommunistiske forfølgelse av annerledes tenkende mennesker krevet 99 800 000 døde. Dette ifølge britiske opgaver.

Red.

Jeg sa sannheten og måtte pakke kufferten

Herr redaktør!

Det er et aktstykk jeg gjerne vil se i Folk og Land, men som jeg ikke har sett i de årene jeg har lest avisen, og det er det flygeblad Quisling sendte ut den 8. april i 1940.

Jeg husker sommeren 1945 i Oslo. Det var noen som spurte i en avis om noen kunne skaffe til veie dette «forræderbeviset», og allerede dagen etter kom det ei kjerring til vedkommende redaksjon med det. Det ble så opphatt/trykt i avisen med en gang, uten at de som arbeidet i avisen fikk tid til å tenke seg om. Oppropet beviste etter min mening det helt motsatte av det som maktthaverne i 1945 gjerne hadde ønsket.

Så vidt jeg husker forlangte Quisling blant annet mobilisering den gangen.

Kan Dere ikke skaffe dette oppropet (sirkulæret) og ta det inn i Folk og Land?

Det er en annen historie som jeg også skulle ønske å se i Folk og Land:

I april dagene 1940 fortalte Olav Rytter en virkelig gripende historie i London radio. Historien ble også tatt opp på lyd-bånd og spilt meget ofte. Historien var slik:

Tyskerne kom til Oslo, gikk til en bussholdeplass og satte pistolen på brystet til 3 sjåfører og tvang dem til å fylle bussene med tyske soldater og kjøre nordover og inn i landet i retning Randsfjorden. Da de kom til et stup, kjørte den første sjåføren bussen med tyskerne og ham selv i avgrunnen. Det samme gjorde den andre og den tredje sjåføren. Rytter (med overbevisende patos): «Senere tider vil ikke glemme, tre norske bussjåfører som gav sitt liv for fedrelandet og friheten!» Underforstått: «Gå du hen og gjør likeså, så kan jeg komme hjem igjen som seierherre. Jeg for min del har for stort egenverd til et slikt offer og kan gjøre bedre rett for meg ved å stå her i London radio og egle opp andre som ikke har rømt landet.»

Skoleinspektør Åsmund Knotten i Indre Nærøy var flink til å fortelle denne historien til sine elever så de ble varme og glansfulle i blikket. De fortalte så

historien videre til meg med stor henvendelse. Jeg: «Han sa ikke navnet på dem vel?» Elevene: «Nei han gjorde ikke det». Da de så spurte skoleinspektøren om navnet på disse heltene, ja hva da: Ja da hadde jeg som tidligere NS-mann sett mine beste dager som lærer der på stedet og kunne belage meg på å pakke kofferten. Og slik ble det også. Dette var i 1960. En elev: «Hvorfor lar du oss vite slikt, — eg vart så skuffet at eg kunne ikke bli mere skuffet.»

Hilsen Arne Arnes

Vi har bedt INO's sekretariat finne frem omtalte «forræderbevis» fra 8. april 1940, og det vil bli offentliggjort i «Folk og Land».

Når det gjelder den «he-roiske innsats» på Sollihøgda, hvor 3 bussjåfører den 9. april skulle ha kjørt utfor et stup med bussene fullastet av tyskere, kom det etter okkupasjonen mange henvendelser til norske aviser, med oppfordringer om å sette igang æres-innsamling til bussjåførenes etterlatte.

Et slikt tiltak kunne av gode grunner ikke settes i verk, da det viste seg at den gripende historie var fabrikkert av de ansvarlige for den norske avdeling i London Radio.

«Folk og Land» har i nr. 2, 1978 avslørt også denne løgnen fra Rytter & Co.

Red.

Herre i huset

I en relativ saklig og rolig tone skriver en innsender til oss blant annet:

«Vår motstand mot NS under krigen hadde ikke noe med programmet å gjøre, men derimot at det skulle gjennomføres under beskyttelse av overfallsmannens bajonetter. Programmet inneholdt meget godt, men vi var ikke tilhengere av læren om at hensikten helliger midlet. Tenk hvilken oppgave NS kunne hatt nå, hvis det hadde handlet norsk under tyskernes okkupasjon. Vi jøssinger ønsket hverken tyskerne eller russerne som våre her-

rer. Den gang, som nå, ville vi være herrer i vårt eget hus.»

SVAR: Denne uttalelse er symptomatisk. Man hadde ikke noe imot programmet, men man ville være herre i eget hus. Her konstaterer man altså egentlig den skjønneste enighet mellom partene.

Det gjenstår bare det manglende mellomledd, som knytter program og herrefølelsen sammen. Dette mellomledd heter *kampen*. Nettopp dette var det jo vi kjempet for, nettopp for dette blødde og falt våre frontkjemper: Vi ville bli herrer i eget hus eter en eventuell tysk seier. Vi ville det sterkere og inderligere enn noen annen. Men for å kunne handle norsk etter krigen, måtte vi derfor handle norsk under krigen.

Red.

Skuespillerne & okkupasjonen

Herr redaktør

Etter at jeg en tid har mottatt bladet i gaveabonnement betaler jeg nå abonnementet selv. Avisen er virkelig god, og fremfor alt renslig. Tidligere trodde jeg bladet var rasistisk og dyrket Hitlers tyske nasjonalsosialisme, men jeg har ikke funnet et ord hverken om jøder eller andre «dårlige» raser. Istedet er det norsk tvers igjennom, og nærmest et opplysningsblad om hva som skjedde under okkupasjonen.

Jeg var unggutt den gang, — men jeg husker at jeg var med min onkel på en cabaret-forestilling som ble arrangert av noe som kalte seg «Sol i arbeidet». Siden har jeg hørt at dette var en slags veldedighetsorganisasjon utgått fra Nasjonal Samling. I forestillingen medvirket flere av landets fremste skuespillere, husker jeg. Mine venner sier at dette er løgn, da norske teaterfolk boikottet nazistene. Men jeg kan ikke huske så feil?

R. O. Høyanger

SV.: «Folk og Land» vil i et senere nummer fortelle om det store arbeide «Sol i arbeide» nedla på arbeidsplassene omkring i landet under okkupasjonen. En av avdelingene i organisasjonen tok seg av underholdningskvellene i fabrikker og på anlegg, og i Oslo ble det arrangert en rekke *matinéer*. Fagorganiserte arbeidere slapp inn for en billig penge. I følge «Fritt Folk» for 12. februar 1945 ble det i 1944 holdt 624 teater- og turnéforestillinger for tilsammen 169 847 tilskuere. Av avisen fremgår at et imponerende antall kunstnere og musikere stilte seg villig til å delta i «naziorganisasjonens» arrangementer, og blant disse var navn som Carsten og Lalla Carlsen, Erling Drangsholt, Arne Bang Hansen, Jens Book Jensen, David Knudsen og hundreder andre.

Red.

LESERNE SVARER HARRY LINDSTRØM:

Nygaardsvold, forsvar og nøytralitet

Av Trygve Engen

I januarnummeret av «F. og L.» har Harry Lindstrøm ein lenger artikkel der han imøtegår Einar Sagen's uttalelser om statsminister Johan Nygaardsvold. Lindstrøm sitt innlegg formar seg om eit forsvar for Nygaardsvold mot major Sagen's nokså subjektive dom over den tidlegare statsministeren. Han påviser med tal og fakta at AP-regjeringa Nygaardsvold slett okkje var verre enn sine «borgarlege» føregangarar når det gjaldt løyvingar til forsvaret —, heller eit hår betrol!

Det er liten grunn til å tvile på Lindstrøm sine tal. Det er også truleg at vi NS-folk i vår kritikk ofte kan ha gjort personen Nygaardsvold urett. Major Sagen, som, så vidt eg veit, ikkje var NS, har kanskje også gjort det. Som statsminister vart Nygaardsvold skyteskive, han måtte ta ansvaret for mykje av det som visse medarbeidarar i grunnen skulle havt skylda for. Utanriksminister Koht har rett nok fått sin gode del av kritikken. Meir varsam har ein vore når det var tale om formannen for Stortingets utanrikskomité, C. J. Hambro. For ikkje å snakke om kongehuset.

Likevel er det ikkje muleg å bortforklare DNA's og Johan Nygaardsvold's hovedansvar for det som hende 9. april 1940. Mot slutten av innlegget sitt rører også Lindstrøm ved eit punkt som er mykje vesentleg i denne sammenheng. Han skriv:

«Norge hadde det forsvar det fortjente og maktet i 1940. Forsvarsviljen var ikke tilstede, eller skal vi si at folket var ikke motivert for et forsvar.»

Heilt rett! Men korleis kom vi opp i denne situasjonen? Jau, DNA, med god hjelp av «kulturbolsjevikker» av ymse farge, hadde i minst ein mannsalder drive systematisk propaganda for å ødelegge både *forsvaret* og *forsvarsviljen*. «Ein arbeidar har ikkje noko fedreland,» det er ein del av den marxistiske truesbekjennelsen. Og så seint som framfor stortingsvalget i 1936 erklærte Johan Nygaardsvold at AP bygde på maxismen —, som alltid tidlegare.

Men også *viljen til nøytralitet* gjorde dei sitt beste for å ødelegge. Dei som tek bryet med å gå gjennom A-prensa for tiåret 1930—40, kan ikkje vera i tvil: Johan Nygaardsvold og DNA tenkte aldri å gjera noko alvårleg forsøk på å halde vårt land utanfor den europeiske storkonflikten. Dei tok openlyst parti, — mot det nasjonalsosialistiske Tyskland, for det dei kalla «demokratienes enhetsfront». At denne «enhetsfronten» m. a.

skulde omfatte det stalinske tyranniet, var jo karakteristisk for den begrepsforvirring som rådde den gongen, og som vel også rår i dag.

Det kunde sjå rart ut at «sosjaldemokratiet», arbeidarane sine talsmenn skulde vera, tok eit slikt standpunkt. Stalin sine ugjerningar skulde då, i Moskva-prosessene si tid, vera tydelege nok. På andre sida kunde ein vel ikkje seie at Hitler i tida før 1936—37 hadde gjort noko serleg gale. Tvert om — han hadde sett «heile folket i arbeid!» Og han heldt på å gjennomføre sosiale reformtiltak som det på den tid ikkje fanst maken til. «Det tredje riket» var det første land som gav vanlege arbeidsfolk høve til å vinne «kraft gjennom glede» ved å sende dei på ferieturer til Middelhavet eller andre stader. Den første velferdsstaten i verda tok i dei åra til å ta form. Og dette aller første «wirtschaftswunder» var gjort muleg derved, at den nasjonalsosialistiske staten sette opp *arbeidsinnsatsen* som mål for verdi i staden for storfinnansens sitt gull.

Men desse positive sidene ved nasjonalsosialismen vilde Nygaardsvold og DNA ikkje sjå. Dei læste seg så fast i sin blinde «antifascisme» at dei ikkje ein gong reagerte på «demokraten» Molotov gjekk inn ikkje-åtakspakt med «barbarstaten» Tyskland. Som ansvarleg norsk riksstyre måtte likevel regjeringa Nygaardsvold halde oppe normalt diplomatisk samband med Tyskland. Det var då utanfor tvil at Hitler var Tysklands Lovlege statssjef, at han var vald på lovleg vis og hadde eit solid fleirtal bak seg.

Då krigen så braut ut i september 1939, erklærte både kong Håkon og statsminister Nygaardsvold at Noreg skulde vera nøytralt. Det var også det einaste nasjonalt forsvarlege under dei forhold som då rådde. Så lenge Tyskland hadde ei austgrense fri, måtte utfallet av ein krig mot Storbritannia-Frankrike — mildt sagt — ta seg nokså tvilsamt ut. Dersom den situasjonen hadde vera ved, er det vel mest truleg at vestmaktene vilde vorte nøydd til å gi opp kampen. Berre styrkeforholdet mellom gruppene skulde såleis vera grunn nok til at Norge måtte halde fast ved ei korrekt, nøytral line.

I tillegg til dette kom så den ulike strategiske interesse som dei to partene hadde av vårt land. For vestmaktene gjaldt det å *utvide krigen* til Skandinavia, slik at dei kunde avskjere tilførselene, m.a. av svensk malm, medan Tyskland på si side hadde all fordel av eit nøytralt Skandinavia. Derfor fekk vi det

harde presset frå vest, som vel ingen kunde unngå å merke, og som heller ikkje utanriksminister Halvdan Koht prøvde å legge skjul på. Likevel fekk alt slingre og gå omlag som før —, og omsider kom vi fram til den sørgeleg kjende hendinga i Jøssingfjorden den 16. febr. 1940, då den britiske jakaren «Cosack» gjekk til åtak på det tyske skipet «Altmark». Det var på det reine at sistnemnte hadde full rett til å gå gjennom nøytralt farvatn, noko som også Koht uttrykkeleg fastslo etterpå. Dermed var den norske vaktbåten pliktig til å forsvare det tyske skipet..

Mannskapet på den norske båten var også, trass i overmakt, budd på å oppfylle Noregs folkerettslege plikt ved å skyte på den britiske jagaren. *Frå Horten* (marinens overkommando?) fekk dei også ordre om å skyte. Men etterpå kom det ordre *frå Oslo* om ikkje å gjera det. (Herman Harris Aall: «Er Norge et fritt land».)

Så må ein ha lov til å spørre: Kven var det som gav den sistnemnte ordren? Det skulde vel ikkje vera nokon samanheng mellom det som gjekk for seg i Jøssingfjorden og det møtet som (iflg. Fanebust) til same tid var samla på Oslo slott? Til stades på dette møtet skulde m. andre også vera ein viss britisk «bilagent»!

Til orsaking for at vaktbåten ikkje skaut, blir det hevda at overmakt var for stor. Det får vi godta! Men om det såleis var formålsleust og unyttig å skyte den 16., så er ikkje det noko orsaking for å la vera å sende ut mobiliseringsordre den 17! Hadde Nygaardsvold gjort det, er det då meir enn berre sannsynleg at vi vilde unngått heile krigen. Tyskland hadde ingen interesse av å drive oss ut av nøytraliteten, tvert om. Og vestmaktene vilde truleg — av omsin til verdsoptionen — vike tilbake for å bruke militærmakt mot norske stridskrefter på krigsfot.

Her er vi ved riksstyret Nygaardsvold's avgjerande svikt! Dei sette sin kvasidemokratiske ideologi framfor livsinteressene åt det *folket* dei skulle vera tenarar for. Men dermed braut dei også sin høgtidelege lovnad frå dei første krigsdagane om å halde landet utanfor krigen.

Mange har meint — og sagt — at riksstyret sov i tida straks før 9. april. Det gjorde dei slett ikkje! Arbeiderpartiet sin propaganda og riksstyret Nygaardsvold's handlingsmønster viser ei konsekvent line frå først på 30-åra fram til juni 1940. Ei einseretta, hatefull, vestleg- eller direkte Moskva-orientert regjeringspresse. Inga rettleiing om ein nøytral stats plikter og ret-

tar. Ikkje vepna avvisning av nøytralitetsbrot frå vest. Demontering av kanoner, permittering av mannskap, rydding av utlagde minefelt, nekting av mobilisering. Kan nokon vera i tvil om at det var ein plan i det heile?

Men så kom tyskarane for brått på dem, og planen gjekk i vasken. Riksstyret heldt på å misse hovudet —, og mange andre med dem. Men ein mann heldt hovudet kaldt: *Vidkunn Quisling*. Landssvikar eller ikkje, etter ei rent *juridisk* vurdering, *moralsk* sett var han det i alle fall *ikkje*. Som Ole Jacob Hoff ein gong skreiv i «Aftenposten»: Han var den einaste som «tenkte og handlet logisk». Når vi ikkje hadde vard vår nøytralitet med våpenmakt i samsvar med folkeretten, så fekk vi då i alle fall stå på vår rett til å vera nøytrale —, utan å ta til våpen.

Enn om riksstyret Nygaardsvold hadde gått inn på denne fornuftige lina? Utfallet av stor-krigen vilde venteleg vorte det same. Men Noreg vilde stått folkerettsleg sterkt. Begge krigførande partar vilde vore erstatningspliktige for krigsskade som dei måtte påføre oss. Vi vilde unngått svært mykje av det vonde som fylgde med krigen og hat-propagandaen. Eventuelle «menn i mørket» vilde då vorte sett på som det dei verkeleg var:

Franktirørar og brotsmenn. Og sist, men ikkje minst: Vi vilde unngått det skammelege *svik* mot våre tapre, finske grannfolk, som eksilkomitéen i London gjorde seg skyldig i sommaren 1941.

Då episoden i Jøssingfjorden gjekk for seg, rasa endå vinterkrigen i Finland. Med otte såg vi alle at dei raude hærstyrkane støyte fram mot våre egne grenser. Vår sympati var fullt og heilt på Finlands side. Til og med tidelgare norske «bolsjevikker» protesterte —, like ivrig som norske «kinesarar» i dag protesterar mot overfallet på Afghanistan! Burde ikkje denne situasjonen i nordaust også vore eit sterkt tildriv for Nygaardsvold til å sende ut mobiliseringsordre? Dersom han ikkje på ein eller annan måte var bunden?

Fire månader etter «jøssingnatta» sat han i London og viste okje om han nokon gong kunde vende tilbake til det fedrelandet som han langt om lenge hadde oppdaga. No måtte han berre godta alt det vestmaktene fann på —, både sviket mot Finland og dei ymse «raids» mot det okkuperte Noreg. Skal tru om han ikkje — inst inne — angra litt på at han hadde stelt slik til —, både for seg sjøl, for det norske folket og for Norden?

Trygve Engen

Johan Nygaardsvolds ansvar

Av Alfred Dale

Herr redaktør!

I novembernummeret hevder major Einar Sagen at Nygaardsvold gjennom hele sin regjeringstid systematisk søkte å ødelegge landets forsvar, og at han som forsvarsminister brukte en antimilitarist.

I januarnummeret imøtegår Harry Lindstrøm Sagens anførsler. Han peker også på at frontkjemperne så å si uten unntagelse til sitt forsvar under hovedforhandlingen hevdet at de utførte sin krigstjeneste på tysk side avdi regjeringen Nygaardsvold i høyeste grad hadde forsomt landets forsvar. Dette er gjentatt så ofte at det er blitt en sannhet etter Goebbels gjentagelsesteori. Ved bruk av Statistisk Årbok påviser Lindstrøm at de borgerlige partier så sannelig ikke lå tilbake for Arbeiderpartiet når det gjalt å sultefore landets forsvar.

Men en ting skal ikke dølgjes eller bortforklares: I tiden fra 20. mars 1935 til 7. juni 1940 hadde regjeringen Nygaardsvold det hele og fulle ansvar for landets forsvar og for vår utenrikspolitikk.

Etter mitt syn trenger Lindstrøms artikkel et supplement.

Under 1. verdenskrig sørget Gunnar Knudsen og general Holtfodt for at landet etter måten hadde et virkelig nøytralitets-

vern. Nils Ihlen førte en fornuftig og smidig utenrikspolitikk. Dette kunne han gjøre fordi han kjente såvel tyskeren som engelskmannen. Krigen sluttet, og folket og de borgerlige politikere krevet en ny og billigere hærordning. Den nye hærordning, den av 1927, ble ført i pennen av generalstabsoffiseren og oberstløytnant Hellesnes. Ordningen med distriktsbefalet ble forringet og underoffiserskorpset ble ødelagt.

Den nye hærordning var på langt nær gjennomført før høyremannen Rolf Thommessen i 1929 spratt opp fra sin lesepult på Tinget og foreslo en ny hærordning med 20 millioner pr. år til landsforsvaret og 10 millioner til marinen. Denne nye ordning ble vedtatt og satt ut i livet i 1933. Dette var en absolutt minimumsordning; et ytterst svakt vaktvern som kvilte på forutsetningen om en «forutseeende utenriksledelse». Straks farlige uværsskyer begynte å trekke opp, skulle utenriksledelsen varsle og det skulle så rustes opp til et virkelig nøytralitetsvern.

I 1925 kom Hitler med sin berømte bok «Mein Kampf», den 30. januar var han Tysklands rikskansler. Jeg behøver neppe å repetere hans handling-

Frots. side 7

FORTS. FRA SIDE 6

ger fra da av og til 2. verdenskrig brøt ut i 1939.

Trygve Lie fremstiller sin statsminister slik: «Han var mot krigen. Han var ikke en motstander av offiserer og militært stell, men han syntes ikke det var den beskjefligelse siviliserte mennesker skulle ha».

Den 20. mars 1935 dannet Nygaardsvold sin regjering med den inngrodde pasifist Koht som utenriksminister, og forfatteren av antimilitære skrifter, læreren og redaktøren Monsen som forsvarsminister. Koht var en fremragende ener når det gjaldt å skrive noter og svare på noter, og han forsikret til siste stund Stortinget og folket om at det ingen fare var for at Norge kunne komme i krig.

Monsen ble etterhvert litt betenkt over utviklingen ute i Europa, han tok oppspørsmålet om litt større bevilgninger til forsvaret, heve det fra absolutt intet til næsten noget, og i dette ble han støttet av et lite mindretall i regjeringen. Jeg siterer etter Trygve Lie: «Vi talte og stemte for økede militære bevilg-

ninger fordi vi mente det var politisk nødvendig og klokt. Vi var med en slags personlig tilfredshet, fordi vi overbevist om at det var rett. Også Nygaardsvold var med på alt dette, men med en dyp uvilje. Han forstod at vi måtte bruke penger på forsvaret, men han hadde det vondt hver gang øvelsestiden ble forlenget, han var misfornøyd når forsvaret slukte så mange millioner, som han mente burde gått til sosiale formål. Han klarte ikke — tross hederlige forsøk — å følge med i det nye syn på disse spørsmål.»

At Nygaardsvolds uvilje var dyp viser dette: Så sent som den 10. mars 1939 interpellerte Sven Nielsen i Stortinget om hvor dårlig vårt nøytralitetsvern var. Statsministeren tok interpellasjonen meget unådig opp og lot ikke noen være i den minste tvil om sin innstilling. Han hadde tidligere sagt at han ikke ville være med på nye bevilgninger til forsvaret, og nå sa han: Tror noen her i salen at jeg kommer til å gi noe annet svar, om de så debatterer hver annen uke utover hele våren og sommeren? Det var ikke bare at han ikke ville

åpne «porten noget mer» men han ville slå porten igjen og «ta nøkkelen ut også».

Så kom krigen mot Polen den 1. september 1939, 2. verdenskrig var begynt.

I Stortinget ønsket de borgerlige partier en samlingsregjering, et siste forsøk på å redde hva reddes kunne. Men statsministeren var meget bestemt imot, like bestemt var han imot å omdanne sin egen regjering.

Så går tiden frem til natten til den 9. april 1940. Oppgitt utbryter Koht: «Alt har svikta». Heller ikke på dette tidspunkt maktet han å innse den nakne sannhet: Regjeringen og jeg selv har sviktet.

Begivenhetene skrev under hele Nygaardsvolds regjeringstid sitt alvorlige Mene på veggen, men statsministeren strøk advarslene ut. Deri ligger hans store, personlige ansvar.

Helt fra jeg i 1923 tok min underoffiserseksamen til i 1940 fulgte jeg interessert med i vår forsvarspolitik. Jeg erklærer meg enig med major Einar Sagen og frontkjempernes syn på Johan Nygaardsvold som statsminister.

Alfred Dale

Harry Lindstrøms sludder

Av Jørgen Solberg

Herr redaktør!

Lindstrøms angrep på Sagens innlegg er ikke verd en sur sild. Han har sjølsagt ikke forutsetninger for sine tåpelige konklusjoner. Vi som husker tiden fra før verdenskrigen og gjennomlevde den og siden mellomkrigstiden, den andre verdenskrigen og de mange år etter den, ser med en gang ynkeligheten i Lindstrøms artikkel. Som den tosken Lindstrøm er, tar han med årganger med meget forskjellige økonomiske indekstall. Han har ikke det minste rede på inflasjonens voldsomme høyder fra 1917 til 1923, og heller ikke har han det minste rede på eller anelse om deflasjonens langvarige og svarte dybder fra inflasjonen og i årevis framover. Han prøver til og med å sverve til en glorie rundt hodet til statsminister Nygaardsvold, mannen som med fullt vidende skjov Norge inn i den andre verdenskrigen. Vi skal se litt nærmere på denne mannen, avguden til Lindstrøm. Han var en av landets ivrigste forsvarsfiender. Mange av hans utallige artikler i «Det Tyvende Århundre» oste av forsvarsfiendtlighet. Han kjempet i mot og stemte i mot «Hærordningen av 1933». Da han ble statsminister var det første han gjorde, å legge denne hærordningen på is, og der ble den liggende siden. Til sin første krigsminister tok han Fredrik Monsen fra Hamar, kongen over alle avbrukne geværer. Monsen uttalte offentlig i 1930: «Det har alltid vært enighet innen vårt parti om at man skulle søke å gjøre den borgerlige hær ubrukelig». Etter noen år ble Monsen sjuk, og hans etterfølger ble

Oskar Torp, som så sent som i 1936, et år etter at Nygaardsvold ble statsminister, uttalte i Stortinget: «Regjeringens og Arbeiderpartiets stilling til militærvesenet er kjent. Vi har ikke endret noe av vårt prinsipielle syn i så henseende.»

Høyre er vel likeså opportunistisk som de andre partier. Men likevel når deres leder kunne uttale i høst at hadde vi hatt en annen regjering enn Nygaardsvold og Arbeiderpartiet ville Norge ha unngått å bli med i den andre verdenskrigen, er dette et steg nærmere sannheten, tross Hambro og hans konsorter.

Jeg funderer på om Lindstrøm har noen anelse om «Stratforceplanen», som var ferdig utarbei-

det og vedtatt av det engelske krigskabinett i februar 1940. Den norske regjeringen hadde komulert seg stygt i denne saken. Jeg funderer videre om Lindstrøm kjenner de ord Hambro brukte da han på morgenen den 9. april hujende og skrikende for rundt i Stortingsbygningen: «Hvor blir det av den engelske flåten?». Disse ord blottla hans kjennskap til Stratforce-planen og til den engelske landgangsflåte. Jeg spekulerer også på om Lindstrøm har sporet opp Nygaardsvolds reiseruter på vinteren 1940. Men Lindstrøm vet om de mangfoldige engelske «konsuler», som slo seg til i Vestlandsbygdene vinteren 1939/40?

Jørgen Solberg

GARY ALLENS

«Ingen tør kalle det sammensvergelse»

Kan nå bestilles gjennom INO's boktjeneste.

Boken bør leses av alle samfunnsinteresserte.

Dette skrev den forhenværende amerikanske minister Ezra Taft Benson etter å ha lest den:

«Gid hver eneste innbygger i hvert eneste land i den frie verden og hver eneste slave bak jernteppet må lese denne bok.»

Pris kr. 48,- fritt tilsendt.

Herved bestilles eks av «Ingen tør kalle det sammensvergelse».

Navn:

Adresse:

Bestillingen sendes INO, postboks 924, Sentrum, Oslo 1, postgirokonto nr. 5 15 02 89.

ØNSKER LEILIGHET I OSLO SENTRUM

ALT ER AV INTERESSE.

BILL. MRK.: «BRA FOLK»

Ny bok fra INO!

ET OPPSLAGSVERK OM OKKUPASJONEN
SOM DU ALDRI FÅR MAKEN TIL!

SPECIALPRIS FREM TIL 1. JUNI 1980 — BESTILL NÅ!

Bind 3. i INO's serie om okkupasjonstiden vil foreligge i april måned. Boken får tittelen «FRA KIRKE- OG KULTURKAMPEN UNDER OKKUPASJONEN» og er i likhet med de to foregående bind skrevet av Odd Melsom.

Opplagets 250 første eksemplarer vil bli nummerert og forbeholdt de første bestillere. Bøkene nummereres i den rekkefølge bestillingene kommer inn.

Ved bestilling før 1. juni 1980 koster boken bare kr. 70,- fritt tilsendt ved forskuddsbetaling. Vanlig utsalgspris etter denne dato blir kr. 85,-.

BESTILL ALLEREDE IDAG OG SIKRE DEM ET NUMMERERT EKSEMPLAR! NYTT DEM AV NEDENSTÅENDE KUPONG:

JEG BESTILLER eks. av «FRA KIRKE- OG KULTURKAMPEN UNDER OKKUPASJONEN» á Kr. 70,- fritt tilsendt.

..... sett av ODD MELSOM's 3 bøker: «PÅ NASJONAL URIASPOST», «NASJONAL SAMLING OG FAGORGANISASJONEN» og «FRA KIRKE- OG KULTURKAMPEN UNDER OKKUPASJONEN» til spesialpris kr. 150,- samlet.

NAVN:

ADRESSE:

Sendes: INO, postboks 924, Sentrum, Oslo 1, postgiro 5 15 07 89. Ved forskudd portofritt, i oppkrav tillegg for porto.

— FORLAG: INO's BOKTJENESTE —

Fulgte De med i «DEN UKJENTE KRIGEN»?

I så fall burde De bestille følgende bøker fra INO's boktjeneste:

Fra Finland til Kaukasus. Nordmenn på østfronten 1941—1945. Litt av deres historie — fortalt av dem selv. Samlet og bearbeidet av Frode Halle.

I forreste linje av Svein Halse. Denne krigsromanen fra Lenin-gradfronten er bygget på forfatterens egne opplevelser.

Bøkene koster kr. 40,— pr. stk., fritt tilsendt ved forskuddsbetaling. Bruk postgirokonto nr. 5 15 02 89, INO, postboks 924, Sentrum, Oslo 1.

ANNONSE

SOSIALINDIVIDUALISTISK SAMFUNN

Innbyr til brevkurset

«SOSIALINDIVIDUALISMEN — EN NORSK FRAMTIDS-
IDEOLOGI»

Er du interessert, send oss da noen ord, så skal du bli tilsendt opplysninger og kursmaterie. Vi gir deg også opplysninger om hva vi står for.

Vennligst skriv til:

Sosial-Individualistisk Samfunn,
postboks 1806,
5011 Nordnes, Bergen.

Institutt for norsk okkupasjonshistorie (INO)

arbeider med å samle opplysninger og materiale som kan belyse forspillet til okkupasjonen av Norge, selve okkupasjonstiden og «landssvikeroppgjøret» etterpå.

Instituttet tar særlig sikte på å hjelpe forskere som interesserer seg for de nevnte temaer, og det utgir også selv skrifter og bøker av historisk verdi.

Virksomheten støttes av interesserte medlemmer landet rundt, hvorav svært mange utenfor den krets som ble rammet av «oppgjøret».

Instituttet er nå inne i sitt mest aktive arbeidsår, med bl. a. utgivelse av 3. bind i serien om den norske okkupasjonshistorie og annen opplysningslitteratur om emner som er fremme i dagens debatt.

DITT medlemskap vil styrke INSTITUTTET, og vi ber deg betale inn postblanketten som ligger inne i avisen.

Er du allerede medlem? Nytt likevel blanketten til å betale årskontingenten for 1980.

— I KAMP FOR SANNHET OG RETT —

Noen spørsmål til Politiet

Dagbladet for 25. januar inneholder en melding om drapstrusler mot NKP-formannen Martin Gunnar Knutsen. Det opplyses at politiet ser alvorlig på saken, og at de vil gjøre sitt ytterste for å beskytte kommunisten. Akk ja, tenk om politiet bestandig hadde vært like villig til å beskytte folk mot ugjerningsmenn?

Dessverre har ikke politiet alltid vært så flinke til det. Det var en gang de uniformerte sviktet sin oppgave fullstendig. Jeg sikter til tiden etter frigjøringen. Så snart tyskerne hadde kapitulert, myldret tusenvis av norske seksuadsadister frem fra sine gjemsteder. De begynte straks å mishandle vergeløse unge piker på åpen gate. Politiet gjorde intet for å hindre det. Politifolkene forholdt seg helt passive da blodet rant fra de mishandlede pikene som skrek om hjelp. Ved en anledning stakk en seksuadsadist den skarpe saksen sin i øyet på en av de blodige og forslåtte pikene. Synes politiet det er fint med offentlig tortur?

Hvorfor ble ikke ugjerningsmennene arrestert? Hadde man autorisasjon til å drive offentlig mishandling og tortur hvis man var med i Hjemmefronten? Det kunne være interessant å få vite det. Og dessuten: Hvor mange

av de overfalte pikene ble voldtatt i tillegg til mishandlingen og torturen?

Efter en tid begynte det å demre for politiet at man måtte foreta seg noe med de vanvittige grusomhetene. Politiet kom til den overbevisning at noen måtte arresteres. Men det var ikke de avsidige sadistene som ble tatt. *Politiet arresterte de overfalte pikene.* — Følger politiet fremdeles det prinsipp at den overfalte skal settes i fengsel, mens overfalls mannen går fri?

I en rettsstat blir aldri de overfalte arrestert. Men Norge var heller ingen rettsstat efter 8. mai 1945. Det har aldri vært så mye lovløshet i Norge som dengang, da tusenvis av blodtørstige seksuadsadister uhindret fikk mishandle unge piker på åpen gate.

Jeg måtte tenke på disse avskyelige forbrytelser da jeg leste om drapstruslene mot Martin Gunnar Knutsen. Så søtt av de uniformerte å beskytte ham. Tenk om politiet hadde vært like pliktoppfyllende i den periode av Norgeshistorien som fortjener betegnelsen *Vanviddets høysommer* — da ikke bare NS-piker men også Grunnloven ble voldtatt.

Ole Nilsen

På leting etter «nazi-basiller»

Herr redaktør!

Før Jul fikk vi oppleve i programposten «Musikknytt», redigert av programleder Øivind Solås i Fjernsynet med ivrig assistanse bl.a. av litteraturforsker Yngvar Ustvedt, en fortvilet leting etter «nazi-basiller» i musikk, skulptur og malerkunst.

Vi ble konfrontert med musikk av Richard Wagner og Arnold Schönberg — tysk maler — og skulpturkunst i kontrast til moderne «kunst».

Det ble hevdet av disse to «lærde» herrer at moderne kunst hadde et antifascistisk preg og derfor var å foretrekke. Hvis dette er tilfelle må det sannelig være svært mange «fascister» her til lands. En overveldende majoritet normale mennesker har nemlig store vanskeligheter med å begripe at «urinaler, gamle sykkelhjul og uforståelige smørerier» kan representere kunst.

Vi fikk altså oppleve at herrene Solås og Ustvedt — midt i en verden hvor kommunismen stadig ekspanderer og er i fremmarsj både psykologisk og militært — sitter rolig og andektige med sine forstørrelsesglass for om mulig å komme på spor av noe de kaller «nazi-basiller».

Hvorvidt vi skal benevne dette som tragikomisk eller direkte idioti overlates de to nevnte herrer selv å bestemme.

Programleder Solås forsøkte seg på å imitere Hitler som taler. Jeg vil anbefale ham andre roller som f. eks. én av kjerringene fra boken «Konene ved vannposten». Hans imitasjonstalent ville sikkert nå de store høyder i en slik rolle.

Forøvrig funderte Yngvar Ustvedt på hvorledes endel tyskere som hadde begått «kriksforbrytelser» kunne være så oppatt av klassisk musikk f.eks. Beethoven, Mozart osv? Det må åpenbart en litteraturforsker av Ustvedt's format til for å kunne stille så dumme spørsmål.

Men det kunne i denne forbindelse ha vært interessant å få vite hvilken musikk de to rovmorderne fra hjemmefronten foretrakk etter å ha myrdet det jødiske ektepar Feldmann ved Skrikerudtjernet? Eller hvilken musikk foretrakk en hjemmefrontkvinne etter å ha torturert og skåret kjønnsorganene av en motstander? Eller hva slags musikk syntes endel fangevoktere fra leiren «Sydspissen» i Nord-Norge å foretrekke etter å ha torturert NS-fanger ved bl.a. å ha lagt dem i likkister fylt med vann?

Dette er bare noen få eksempler av mange. Det kunne imidlertid være av stor interesse å få høre litteraturforsker Yngvar Ustvedt's musikkpedagogiske kommentarer i denne forbindelse.

Hvis «Folk og Land»s redaksjon ikke skulle motta noen nærmere redegjørelse fra herr Ustvedt, går jeg ut fra at han hverken har manns mot eller vilje til å svare.

Sannhetssøker

Hva Quisling sa for 40 år siden:

Artikkel i «Fritt Folk» .9 mars 1940.

NORGES STILLING

I de snart syv år som Nasjonal Samling har eksistert, har det hele tiden vært vår fremste oppgave å bidra alt **hva vi maktet til å holde Norge utenfor en kommende ny storkrig og å sikre Norges grenser og uavhengighet.**

Hvor mange foredrag har ikke bare jeg for min del holdt med dette mål for øie? Hvor mange artikler har jeg ikke skrevet? Hvor mange ganger har jeg ikke søkt å forklare for mine landsmenn at **vår frihet og fred var i overhengende fare, og at den viktigste oppgave for oss av alle var i tide å treffe forholdsregler til å komme gjennom den verdenskrise som utviklet sig, uten krig eller iallfall uten katastrofalt nederlag og nasjonal sønderlemmelse eller endog utslettelse.**

Grundig studium av de virkende krefter i det nye Russland og i Russlands historiske utvikling, gjorde det for mig så godt som sikkert at det revolusjonære Russland så snart det var kommet til krefter, vilde prøve å gjenerobre tsarrikets påståtte «naturlige» grenser, d.v.s. Vest-Russland (som nu er tatt), de baltiske stater (som nu er besatt) og Finland samt Bessarabia. I mine bemerkninger som forsvarsminister til Movinckelregjeringens forsvarsporsisjon fremholdt jeg allerede i 1931 dette meget sterkt. Jeg understreket at det for Norges vedkommende betydde at en gammel fare (den russiske fare) som de fleste trodde begravet i verdenskrigens ruiner, var opstått igjen og i nye og farlige former.

Jeg var likeledes overbevist om, at **hvis det IKKE blev ordning og samarbeide mellem England og Tyskland, vilde storkrigen komme og Norge løpe den største risiko for å bli innviklet. Forsoningen mellom England og Tyskland var nøklen til freden og et livsspørsmål også for vårt land.**

Vi i Nasjonal Samling søkte derfor å yde alt som stod i vår makt til å skape fred og forsoning mellom disse våre to store frendefolk. Vi arbeidet for en sammenslutning av alle nordiske folk i et Stornordisk Fredssamband av skandinaver, briter, tyskere og nederlendere. På Nasjonal Samlings riksmøte i Oslo 1936 tok vi denne sak op som en hovedsak.

Hadde et tilstrekkelig antall av innflydelsesrike nordmenn sluttet op om Nasjonal Samling i tide, vilde Norges nøytralitet, forsvar og forsyninger vært trygget idag, og det norske folk kunde med fortrøstning sett fremtiden i møte.

Men da dette folket stod ved skilleveien, valgte det Barabas.

Ledet av den samling uduelige og korrupte profesjonelle politikkere som har tilvendt sig makten, **glir Norge nu uhjelpelig inn i krigen** — og det helt uforberedt, militært, moralsk, økonomisk og politisk til å møte den moderne krigs påkjenning.

Denne kamarijla som i så altfor lang tid uforstyrret har fått skatte og valte med landets og folkets skjebne, har viklet oss slik inn i vestmaktens krigspolitikk og krigsagitasjon, at Norges skjebne er beseglet!

Denne demokratisk-marxistiske klikke-forsamling forstår meget vel at **hvis Tyskland seier, så kan ikke deres lønnede regime holde sig i Norge heller** — og det blir slutt på deres lystige spill med det norske folks lykke. Derfor ønsker denne «elite» naturligvis av hele sitt hjerte «demokratienes» seier.

Like godt **vet de at de er fullstendig ferdige hvis Norge kommer inn i krigen på Tysklands side. Derfor må Norge manøvreres inn på Englands side, på «den rette siden»,** når fasadenøytraliteten omsider må oppgis.

«Norge kan ikke føre krig med England, vår skibsfart...» «Vi har ikke noe valg. Vi kan like godt med engang gå inn i krigen på Englands side» osv., osv., det er argumentene som det arbeides med, ikke minst i underhåndsagitasjonen. Det virkelige forhold er imidlertid temmelig nøiaktig det motsatte av hvad disse anglo-maner og forhenværende praktiserende bolsjeviker vil ha det til. Det virkelige forhold er at en krig med England (og Frankrike) selvfølgelig er en ytterst alvorlig sak for Norge. Men det er det for England også.

Derimot har vi under de nuværende forhold ingen som helst **chance til å klare en krig mot Tyskland, og aller minst en krig samtidig mot Tyskland og Russland,** hverken alene eller sammen med de øvrige nordiske land og uansett hvor meget vestmaktene setter inn på å støtte oss. På den annen side er Tyskland fremdeles Europas bolverk mot bolsjevismen, og den eneste makt som er i stand til å sette en stopp for dens fremtreden mot Atlanterhavet.

Dette er det virkelige forhold.

Derfor er også den iherdige agitasjon for norsk militær intervensjon i Finland støttet til vestmaktene et **ytterst farlig spill.** Det er så meget mer forkastelig som det for en vesentlig del går ut på å avlaste vestmaktens planlagte intervensjon i Skandinavia for den sterke uvilje ved et direkte nøytralitetsbrudd, hvorved Norge endog kunde bringes in på den «gale» siden.

Et folk har det styre det fortjener. Og dets skjebne blir derefter. Det er en hård, ubønnhørlig historiens lov. I disse siste år har vi sett den skånselsløst bekreftet i land efter land.

Denne lov vil også skånselsløst virke sig ut i vårt land, **hvis ikke nordmennene meget snart målblinder krigshisserne og tvinger vekk fra rikets styre det kompani av partipolitikere, som sitter der ulovlig med makten, som ustanselig har tatt feil i alle avgjørende spørsmål vedrørende rikets stilling og forsvar, og som nu kjører Norge zik-zak ut i avgrunnen.**

FORTS. FRA SIDE 4 **FRA DEN UKJENTE KRIG — TIL DEN UKJENTE FRED**

og for største del også i Ukraina og i de sydligste områdene av Sovjet i stor utstrekning var på Tyskernes side. De ønsket tyskerne velkommen og var dem behjelpelige på mange måter. Det beste bevis for dette har man i russernes hevnutryddelser og tvangsforflytninger av 100-tusener av baltere, ukrainere, tatarer, kossaker og andre ikke-russere. Vi som var i de sydlige områdene og ved Kaukasus, hadde et meget godt forhold til befolkningen.

Forøvrig var det jo store deler av denne som gikk med i kampen på tysk side, og det ble opprettet en hel arme med ukrainere som ville kjempe mot kommunistene. Dette skjedde imidlertid for sent, og språk-, opplærings- og forsyningsvanskeligheter stilte seg hindrende.

Filmen gjør det heller ikke kjent at vi var 100-tusener av frivillige fra hele Europa som gjorde innsats på tyskernes side. Og det var innsats der det virkelig var kamp i tillegg til de frykteligste forhold forøvrig. De

tusener av norske som var med der, kan si at de opplevde den annen verdenskrig.

De ensrettede redsels-skildringer

«Den ukjente krigen» fortier hvorledes russernes tvangsflytting av befolkningen østover egentlig foregikk, og den forfalsker fullstendig når den hevder at nazistene (uttrykket stadig oversatt til «tyskarane») herjet og ødela alt de kunne komme over under sin fremmarsj.

Tropper på fremmarsj er selvsagt interessert i at mest mulig blir bevart både av materielle goder og av husvære, for dette er jo av vital betydning. Og for soldatene selv var det jo uhyre kjærkoment å ha hus som tilholdssted når de kunne slappe av fra kamphandlingene.

Derimot har de som trekker seg tilbake interesse av å legge mest mulig øde før fienden når fram. Den brente jords taktikk er like gammel som krigenes historie, og ruserne benyttet denne til fulle. Men hvor mange

av seerne hadde vel oppfattet at selv dette opplagte forhold var satt fullstendig på hodet?

Når det gjaldt byene, ble disse alltid kraftig forsvart som vel-egnede festninger for russerne, og derav fulgte også ødeleggelsene av disse. Hver by i Sovjet er et knutepunkt for de få brukbare veier som finnes, og derfor også av stor strategisk betydning.

Ellers viser filmen hvorledes partisaner og sabotører var blitt henrettet av tyskerne, men den viser ikke hva de selv gjorde med dem som hadde samarbeidet.

Idet dette skrives har filmserien ennå ikke kommet til at russerne stormer vestover, men det kan med sikkerhet antas at de da blir skildret som befriere og at deres fryktelige fremferd blir omhyggelig skjult. Når skal vi få filmen som forteller hva som da egentlig foregikk. Da kunne vi få den virkelig ukjente krigen til kjennskap — for litteratur om denne er jo ikke om-satt til norsk.

Og hva med amerikanernes delaktighet?

Den russiske filmen forteller heller ikke stort om de vest-alliertes medvirkning til den endelige seier. Uten amerikanernes kolossale bidrag med krigsmateriell og matvarer ville ikke russerne ha maktet å trenge tyskerne så langt tilbake som de gjorde.

Russerne har så avgjort rett når de hevder at det var de som kjempet og de som måtte bære hovedbyrden i kampen mot tyskerne, men det var amerikanernes materielle støtte til russerne og deres terrorbombing av Tyskland som gjorde at tyskerne etterhvert måtte gi tapt. Mens russerne måtte kjempe en innbitt kamp på slagmarken, nøyde amerikanerne seg i det lengste med å drysse bomber over de tyske byene, for å få drept flest mulig av den tyske sivilbefolkning — hovedsakelig kvinner og barn. — Slike drap fra luften er jo nærmest for heltegjerninger å regne — særlig når det er amerikanerne som utfører dem.

Riktignok kom omsider invasjonen i vest etter at russerne hadde bundet og for store deler også tilintetgjort de beste tyske styrkene i øst, men det gikk likevel usigelig langsomt med de vestalliertes fremmarsj. De skulle jo alltid først utbombardere stedene hvor de trodde det kunne være tyskere. Både denne og den tidligere vestallierte ofte

helt tilfeldige bombing i de okkuperte landene førte til at titusenere av sivile i disse landene ble drept, men også denne del av historien er blitt fullstendig fortiet.

Tilretteleggelse av den russiske og kommunistiske dominans

Det er amerikanerne vi har å takke for at russerne under krigen ble så sterke som de ble, og det er hovedsakelig amerikanernes skyld at hele 8 land pluss halve Tyskland ble slavebundet av den russiske kommunismen. Var det ikke forøvrig for at Polen (og Tsjekkoslovakia) skulle få tilbake sin frihet og selvstendighet at England og Frankrike erklærte Tyskland krig — og dermed innledet den 2. verdenskrig?

Var det ikke nettopp slik at de vestallierte kjempet for frihet og demokrati og også for de mindre landenes selvstendighet? Ellers var det likevel ønsket om å beholde sin egen stormaktsdominans og frykten for at tyskerne skulle bli overlegne som var den egentlige drivkraften?

Fascisme og nazisme er oppstått som rendyrket antikommunisme og har beklageligvis i større eller mindre grad tatt i bruk de kommunistiske volds- og ennsrettelsesmetoder for å kunne føre en aktiv kamp mot kommunismen. Takket være de kraftige antikommunistiske kjemperne i Italia, i Tyskland

Forts. side 11

Claus i dag:

GRESSRØTTENE

Vårt folkestyre har, hva man kaller «representativt demokrati». Det betyr at folket velger kvalifiserte ledere til å ivareta sine interesser, slik at alles trivsel blir tilgodesett.

Denne ordning trues av udemokratiske, sosialistiske elementer som ønsker å tilintetgjøre det frie, liberale samfunn, og i stedet vil ha «folkedemokrati» etter østlig forbilde.

Denne trusel er avtagende takket være den våknende erkjennelse av marxismens åndelige og økonomiske fiasko, hvortil kommer det avskrekkende moment i de sosialistiske lands konsentrasjonsleirer, indiktriner, brutalitet og åpne terror, nylig forsterket gjennom en forsert og meget fryktinngydende militær invasjon.

Nye metoder

Marxistene har imidlertid funnet nye og mer fordekte metoder. Den nye plan går ut på å etablere såkalte «grasrotbevegelser». Det er små, aggressive samfunnsgrupper, som har aversjon mot så forskjellige ting som el-måster i naturen, lønns- og arbeidsforhold, kjønnsroller, bilisme, EF, kjernekraft og meget annet.

Det eneste de har felles, kanskje uten å vite det, er at de virker samfunnsnedbrytende fordi de ikke vil akseptere det parlamentariske samfunns spilleregler, men ut fra sneversynte, egoistiske interesser tiltar seg makt i samfunnet uten hensyn til de andre samfunnsgrupper. De gjør det gjennom fysiske blokader, vold og overenskomststridi-

ge arbeidsnedleggelse.

Splittelsestendenser

Selv i de beste samfunn, hvor også Norden tilhører, er det splittelsestendenser og evig utilfredse borgere. Og det er godt!

Disse mennesker holder lederne på plass og medvirker gjennom deres stadige utilfredshet til en gradvis forbedring av samfunnet.

Til gjengjeld er det katastrofalt hvis de ikke holdes under kontroll, men i stedet blir de dominerende.

De har hverken lyst eller evne til å samarbeide og medvirke til koordinasjon av de forskjellige interesser i et sammensatt samfunn. De har bare en ting i hodet: deres eget vel.

Det moderne samfunn er umåtelig sårbart overfor minoriteters anslag. En håndfull EDB-operatører kan lamme handels- og bankverdenen. Noen få postarbeidere som blir sinte og oppfører seg som uartige barn kan forårsake milliontap for samfunnet og kaos i forretningsverden.

Journalister og typografer har ofte lammet aviser, mens havne- og transportarbeidere med deres luner på noen få timer kan bringe vårt samfunn tilbake til forholdene omkring århundreskiftet. Med griskhet og kravsmentalitet, meget menneskelige trekk både små og store som følge av overforkjæling, spiser disse grupper samfunnet opp innenfra. Som kreft!

Tragikomisk

Det er sannelig tragikomisk at først dannet det arbeidende

folk (og med god grunn) organisasjoner til å ivareta og beskytte sine interesser.

Derpå ble man slave av disse organisasjoner, som man tidligere hadde vært det under beinhardt arbeidsgivere, og nå underkjenner man disse organisasjoners forhandlingsrett og tar sakene i sine egne hender. Selvtakt kaller man denslags i juridisk språk, og det er forbudt ved lov.

Men loven skammer seg, kanskje fordi den har mistet sin makt. I hvert fall holder den seg diskret tilbake.

Kanskje er den sogar redd?

I så fall med god grunn.

Skal demokratiet overleve som et sant folkestyre på liberalt og parlamentarisk vis er det på høy tid at de ansvarlige, demokratiske partier bringer orden i huset og setter undergraverne og de udemokratiske krefter helt og totalt på plass.

Unnlater man dette vil det være til skade for alle, selv for «gressrøttene» som tror de tjener en god sak. Det vil nemlig innebære at vi får en jungel å leve i, — hvor den rå makts rett gjelder, — ikke et menneskelig og humant samfunn.

Frihet for alle og til alt betyr frihet for ingen.

Hos det voksne og modne menneske er barnets «må ikke»-mentalitet utviklet til en «bør-ikke»-mentalitet.

Men hos de mennesker hvor «bør-ikke»-mentaliteten ikke er kommet til utvikling, der må samfunnet sørge for at de ikke gjør skade på seg selv og deres medmennesker.

Ved fru Quislings død

Nylig døde Quislings enke.

Lørdag 26. januar ble en artikkel om Maria Quisling av Hans Fr. Dahl trykket i Dagbladet. Denne omtalen fungerer som nekrolog, enten forfatteren vil eller ikke vil.

Som overskrift har man valgt et irrasjonelt, ukebladsborgerlig flås som «Maria Quisling den gåtefulle». Er en kvinne gåtefull, mytologisk og legendarisk straks hun er født i utlandet og lever stille og tilbaketrukket etter at hennes mann er henrettet? Hans Fr. Dahl skriver nesten melodramatisk, — «så tett ligger sløret om hennes liv». Er det ikke grenser for hva slags sludder man kan skrive i en slik forbindelse?

Artikkelen ledsages av et utsnitt av et fotografi fra et haveselskap på Skaugum, der rikskommissær Terboven residerte, som viser Maria Quisling i profil. Dette fotografiet var, som artikkelforfatteren helt riktig hevdet, ett av Terbovens private, og ble i albumet ledsaget av teksten «Vidkun hat 'ne nette Frau». Som avslutning på artikkelen set-

ter Hans Fr. Dahl sin puerile fantasi i sving og spør seg om det ikke var mer enn makten Quisling og Terboven rivaliserte om.

Å fremsette slike antydninger i løssalgspresen om en av Norges fra før av hardest rammede kvinner ville være uhørt selv om fru Quisling var i live — fordi hun i praksis var avskåret fra å forsvare seg ved å gi dementerte intervjuer slik andre kjente kvinner kan. Hans Fr. Dahl later som om han vet meget ved å skrive at fru Quisling bodde i Erling Skjalgssøns gate (er han usikker på husnummeret kan han få det av meg), — men han vet ikke at å fremme en slik nedrig antydning i en omtale som tydelig er skrevet i forbindelse med et menneskes bortgang, det er noe man ganske enkelt ikke kan. Dette er et alvorlig og sjokkerende overtramp. Det er ikke et hendig, ufint uhell — det er en uanstendighet på nivå med å tenne seg en sigarett under en bisettelse i krematoriumet.

Kjell Axel Lier
 «Dagbladet»

'Klassekampen' tar seg 'Friheten'

Av JAN ØDEGÅRD

Som rotta så musa stiller disse på samme linje når føden skal tas inn.

Etter mitt innlegg i «Folk og Land» om «Salt II-avtalen, en kjempebløff», i slutten av 1979, har det romlet mye omkring i verden.

Jeg hadde ikke før belyst denne kjempebløffen i avisen, før det brakte løs. Sovjets innmarsj i Afganistan er enda et bevis og bekreftelse på Sovjets hensynsløse maktemonstrasjon.

Sovjets endelige mål kjenner vi alle.

Sjefsideolog M. Suslov ga til kjenne dette på siste partikongress i høyeste Sovjet, kort og greit; verdensherredømme.

Tilbake til innledningen hvor jeg tar for meg «Klassekampen», AKP(m-l)s avis og «Friheten», Moskvakommunistenes talsorgan i Norge.

Disse avisene har stjålet mitt innlegg om Salt II-avtalen og hadde det bare blitt med dette, ville jeg kanskje reagert noe mildere enn det jeg gjør.

Egentlig har jeg ord for den fordømmelsen jeg ville øse ut over disse nedbrytende samfunnsrabulister, som i sin innbyrdes kamp prøver å oppnå størst mulig gunst hos folket; det er bare det at alle kjente banneord ikke ville være tilstrekkelig til å rettferdiggjøre all den gallewæske disse uestetiske og uansvarlige aviser har sprøytet ut over meg og mitt navn.

«Klassekampen» tok urettmessig mitt innlegg, forkortet det der hvor jeg bl. a. makte til en større nasjonal-politisk enhet, trykket dette under falsk innsenders navn slik at dette ble en provokasjon.

«Friheten» kommenterer innlegget som ble stjålet og kaller det nazi-innlegg og legger i vei i kjent hetsstil med en undertone av desinformasjon, noe avisen er kjent for.

Etter en rundspørring i de største Oslo-aviser om dette er i tråd med vanlig presse-etikk får man bare halvlunkne svar, for det er ganske beklemmende å dolke sine kollegaer i ryggen forstår man.

Pressens faglige utvalg er ikke stort bedre med sine tvetydige svar, så bildet blir ganske klart.

Et vepsebol som dekker sine vepser etter hvert som disse stikker sine ofre, som igjen står maktesløse overfor denne makt-enhet som driver menneskejakt i ren Hitchcock-stil.

Hensynet til offeret blir en ren illusjon, når man tenker på hvilke konsekvenser dette får for arbeidsplassen, familien, venner og kjente, og til slutt vedkommendes muligheter til seriøst virke ellers i samfunnet.

Denne form for journalistisk virksomhet kan endres om man

INO's beste bok i serien om Den norske okkupasjonshistorie

Når INO om kort tid utgir Odd Melsom's 3. bind i serien om den norske okkupasjonshistorie får vi et oppslagsverk som vil få uvurderlig betydning i fremtiden. Ingen som vil gjøre krav på å kjenne vår norske okkupasjonshistorie kan komme utenom disse bøker.

Den nye bok som nå kommer har fått titelen «Fra Kirke- og Kulturkampen under Okkupasjonen» og vi har fått anledning til å gjøre kjent bindets omfattende innholdsfortegnelse:

I. INNLEDNING

1. Nasjonal Samlings kulturelle syn
2. Verdenskrigens og okkupasjonens inflytelse
3. Den nasjonal-romantiske bakgrunn
4. Dr. Gulbrand Lundes innsats

II. KULTURTINGET

1. Opprettelsen og det første møte
2. Kulturprisutdelingen og Olaf Gulbransson
3. Et ukjent brev fra Olaf Gulbransson til Quisling
4. Kjente kulturpersonligheter slutter opp om NS
5. Norge og «Germania»
6. Kulturtingets siste møte i juli 1944
7. Innstilling om kulturlivets fremtidige organisering
8. Ikke tid til å realisere planene

III. STRIDEN MED BERGGRAVS KIRKE

1. Nasjonal Samlings kristne grunnlag
2. Berggrav blåser til politisk strid
3. Berggrav etablerer «kristelig generalstab»
4. Kirkedepartementet ville ikke målbinde kirken
5. Politiske «hyrdebrev» og embedsnedleggelse
6. Nasjonal festgudstjeneste som påskudd
7. Prestelig advarsel mot Berggrav
8. Biskop Støren under press
9. AFTENPOSTEN om embedsnedleggelsene
10. Quisling klarlegger partiets stilling til kristendommen
11. Biskop Størens nevø forsøker å megle
12. Karl Seeland om presteskapet
13. Terbovens rolle i konflikten
14. Ingen kristelig, men klar politisk strid
15. AFTENPOSTEN om Berggravs usannheter
16. Domprost Hygens tvilsomme rolle
17. Nye forhandlinger
18. Regjeringen godtar nytt forslag
19. Forkaster sitt eget forslag!
20. Redegjørelser fra kirkestyrelsen
21. Ekspedisjonssjef Feylings oversikt
22. Opprop fra de nye biskoper
23. Geistligheten og NS-medlemmene
24. De enkelte NS-medlemmer og kristendommen
25. Hva oppnådde så geistligheten for sin statskirke?
26. Arbeidet med ny salmebok

IV. NASJONAL SAMLING OG SKOLEN

1. Dagens strid om skolepolitikken
2. Nasjonal Samlings skoleprogram
3. Synet på akademikerne
4. Lovgivningen og forvaltningen
5. Tvilsom lov
6. Foranledningen gripes med begjærighet
7. Også læreraksjonen satte biskop Berggrav igang
8. Halvparten av landets lærere ble slutelig stående som medlemmer
9. Arrestasjonen av lærerne
10. Lærerne og den nye forfatningsplan
11. Professor Skanckes rystende skjebne

V. PRESSEN

1. Pressefrihet og ytringsfrihet
2. Underdanig norsk presse
3. Partiets pressepolitikk
4. Pressedirektøren uttaler seg om resultater og planer
5. Disse aviser kom ut hele tiden
6. Svakheter ved presseledelsen
7. Klevenberg om presseledelsen
8. Misnøye blant pressefolk
9. En henvendelse til Quisling
10. Pressedirektivene
11. Presseklubben etableres
12. Utdannelsen av journalister
13. Pressens organisasjonsmessige stilling
14. Pressefolk med innflytelse

VI. TEATRET UNDER OKKUPASJONEN

1. Teaterdirektoratet opprettes
2. Nationalteatrets nye sjef om teaterpolitikk
3. Dårlig direkte oppslutning blant skuespillerne
4. Og litt om Rulle Rasmussen

VII. MUSIKKLIVET

1. Per Reidarson trekker opp nasjonale retningslinjer
2. Stor tilslutning fra musikklivet
3. Et norsk musikkakademi
4. Byggeplaner for et konserthus
5. Fast operascene
6. Fortjente NS-kunstnere post mortem

VIII. BILDENDEKUNST

1. Norsk og fremmed i vår malerkunst
2. «Kunst og ukunst» i Nasjonalgalleriet
3. Mere om utstillingen
4. Okkupasjonstidens kunstneriske utfoldelse

IX. LITTERATUREN

1. Klar nasjonal linje
2. Ødeleggende forlagspolitikk
3. Nye forordninger og mange nye bøker
4. Eyvind Mehle og andre

X. FILMEN

1. Norsk film i støpeskjeen
2. Bærer i sjøen, men dog mange nye norske filmer

XI. KRINGKASTINGEN

1. Kringkastingen som politisk virkemiddel
2. Dr. Mehles Plan for virksomheten
3. Ny lov om kringkastingen
4. Misnøye med inndragningen av apparatene

XII. NORSK BYGGEKUNST, BAUTAER M.V.

1. Nasjonal linje i byggekunsten
2. Planer om restaurering av Paleet
3. Hamardomen og kanaliseringen av Glomma m.v.

XIII. NASJONAL SAMLING OG STUDENTENE

1. Nasjonale studenter
2. NS — Student — Fylking
3. Studentheimen i Oslo
4. Utskiftning i studenterutvalgene
5. Brannstiftelsen i Aulaen
6. Forsøk Fra NS på å hjelpe de arresterte

XIV. NY RETTSKRIVNING

1. Arbeid på å skape et «høynorsk høvisk mål»
2. Et norsk sprogakademi

konkret kan ta for seg hvert enkelt tilfelle av overtrap fra disse avisenes side og belyse de regler som er bruddt hva god presse-etikk og «gå varsomt frem»-journalistikk angår.

Til slutt en honnør til Folk og Land som holder seg innenfor de forannevnte regler.

Jan Ødegård

Dansk tidsskrift

Det danske tidsskriftet «Aktions» inneholder en rekke interessante artikler og innlegg. Tidsskriftets redaktør — Svend Åge Laursen — skriver i nr. 12 for 1979 at bladets formål er å opplyse den danske befolkning om den samfunnsnedbryting som

er igang. Redaktør Laursen skriver at slike opplysninger sjelden kommer frem i massemedia, og han er derfor spesielt interessert i stoff som andre ikke tør ta inn. «Aktions» adresse er Græsmarken 17, DK - Solrød Strand, Danmark.

Vårt dobbeltnr.

De mange innlegg vi har motatt, gjør at vi har måttet frem-skynde et dobbeltnummer.

Dette, samtidig med vinterferie i den tekniske avdeling, er årsaken til at månedens nummer kommer senere enn vanlig.

Fra den ukjente krig, til den ukjente fred!

Forts. fra side 9

og i Spania i mellomkrigsårene ble sovjet-kommunismen den gang holdt tilbake, og tyskerne og deres forbundsfeller satte alt inn på å få knust kommunismen for alltid.

De vestallierte kjempet med det som hovedmål å hjelpe den russiske kommunismen til å slå ned antikommunismen — for derved å få knekket Tyskland. De kunne ellers ha regulert hjelpen til Russland og sin egen innsats i vest slik at de to -ismene likviderte hverandre. Og slik at det kunne bli selvstendige og demokratiske land i hele Europa.

Istedet lot de det bli kommunisme og ufrie og tilbakeliggende land i hele øst- og i halve Sentral-Europa, og den styrke det ga kommunistene, har ført til at de nå dominerer også store deler av verden forøvrig.

Den ukjente freden

Det som nå er viktig for den oppvoksende slekt er ikke å bli foret med ensidige propaganda-filmer og bøker fra krigens tid, men korrekte informasjoner om hvorledes seierherrene stelte det hele til for etterkrigstiden.

Hvor ble det av folkenes selvbestemmelsesrett i øst? Hvorfor ble Berlin liggende som en øy i Øst-Tyskland til tross for at de vestallierte jo var kommet like langt mot øst? Hvorfor er Øst-Tyskland i dag mer militarisert enn de vestallierte gikk inn for å knuse tysk militarisme? Og hvorfor støttes det nå opp om tysk militarisme både i øst og i vest?

Utredninger trengs også om hvorfor amerikanerne først gikk inn for å gjøre russerne og kommunistene sterke, for så å kjempe mot kommunistisk fremgang på forskjellige steder. Amerikanerne har i etterkrigstiden drept millioner av asiater og ødelagt enorme verdier ved utbombing hovedsakelig av sivile mål i en kamp som ikke kunne annet enn å styrke kommunismen i vedkommende land.

Når får vi oversiktene og stadige påminnelser om disse forhold, som ikke er å betrakte som annet enn helt unødvendige og barbariske massemyrderier — uten krigserklæringer fra amerikanernes side. Men ved at det var våre venner amerikanerne som gjorde dette og ved at det skjedde fra luften, så er det likt som noe helt annet. Noe annet er det jo også at franskmennene drepte, til dels på bestialske måter, ca. én million mennesker i Algerie før de måtte gi opp sitt kolonivælde der.

Både disse og russernes myr-

derier av titalls millioner mennesker blir ikke gjenstand for stadige filmer og påminnelser. Men det er vel egentlig det som er av størst interesse hva verdens nåværende herrer har stelt i stand — som oftest også hyklerisk i humanitetens navn.

Hvorfor fortsatt angst og uro?

Istedenfor fortsatt, og mer enn noen gang tidligere, å hamre løs med ensidigheter om hva tyskerne foretok seg under krigen og i krigens hete, burde det snart være på tide med analyser om hva seierherrene har stelt i stand. Det er disse og ikke tyskerne som er ansvarlige for at vi nå har et langt større rustningskappløp enn noen gang tidligere i historien.

Amerikanerne flasket opp russerne og deres kommunisme og lot dette tilbakestående folket bli herrer og herrefolk over en lang rekke andre folkegrupper som ellers i dag ville hatt en høy livsstandard. Sovjet-samveldet er fra naturens side det rikeste land i verden, men selv dets innbyggere i landets hjerte mangler en lang rekke viktige matvarer og annet. Ja selv de, som er herrer, mangler jo også sin frihet.

Etterhvert søkte amerikanerne å holde kommunismen tilbake i andre deler av verden, og de har fått med seg de øvrige vestlige i et svimlende kostbart kappløp mot russernes stadig økende styrke. Samtidig hjelper de kommunistenes herrer med kornforsyninger, for at ikke befolkningen der skal bli alt for misfornøyde med sitt udugelige regime.

Det er mangt og meget å undres over, og det er godt vi har noen ildsjeler som holder i live et blad for meninger som ellers ikke går inn i vår «frie presse».

For en som var med og kjempet i øst, er det interessant å se at historien gir oss rett. Men måten den blir skrevet på fram i tiden blir jo avhengig av hvilket herrefolk som da skal føre pennen.

En av de mange fra Østfronten

Hafr.: «Hvem ytet motstand?»

Vi var besatt av en overveldende militærmakt, vårt eget militærvesen var nedkjempet og oppløst. Vi var avsperrert fra den omverden som ikke var behersket av okkupanten.

I Norge levet nær 4 millioner mennesker. De levet under disse forhold i 5 år. Norge var langt fra selvforsynende. De lagre vi måtte ha i 1940 var uten betydning.

Hva er «motstand» under slike forhold?

Noen prøvet sabotasje og en slags gerilja. Dette ble helt uten betydning for krigens gang og for landets frigjøring, men kostet mange liv og bragte ulykke til mange hjem.

Andre så situasjonen i øynene som den var. Innså at de ingen innflydelse kunne ha på krigens gang, og at det viktigste mål derfor måtte være å bringe land og folk såvidt mulig uskadd gjennom okkupasjonen. Disse interesser kunne bare ivaretas ved å komme på talefot med okkupanten, ved å komme i forhandlingsposisjon. Menn med dette syn overtok da etterhvert landets forvaltning og kunne daglig på saklig basis direkte overfor okkupanten mase om befolkningens rettigheter og behov, prutte på alle krav og rekvisisjoner.

De gikk fienden tilhånde får man høre. Ja, gjorde de det? Det var stort sett folk med storpolitisk sympati for okkupanten. Uten et slikt grunnlag hadde de ikke sluppet til. Men i forholdet okkupert/okkupant var de nordmenn gode som noen. Vel be-

nyttet de sin makt til eksperimenter med «nyordning», tildels presset av okkupanten, og klusset nok litt med forfatningen. Dette var de beredt til å ta ansvaret for i den grad det stred mot norsk lov. På den annen side gjennomførte de meget vellykkede krisetiltak — som kommunalforvaltningen og arbeidstjenesten. Til slutt kunne de overlevere en praktisk talt intakt norsk forvaltning. Hør bare hva det allestedsnærværende orakel H. O. Christoffersen skrev i Aftenposten 8. mai 1970:

«Noe av det som imponerte mest i den korte periode etter frigjøringen var den hurtighet hvormed norsk siviladministrasjon kom i effektivt arbeid. De offentlige kontorer funksjonerte langt bedre enn man hadde turdet håpe på» — og nedenfor:

«Et ledd i den allierte beredskap hadde vært å trene opp en hovedsakelig britisk/amerikansk siviladministrasjon — populært kalt «Civil Affairs» — som skulle gjøre en administrativ hjelpeinnsats i vårt land umiddelbart etter frigjøringen. Dens medlemmer hadde på forhånd fått enslags spesialtrening med sikte på norske forhold. En rekke problemer oppsto på grunn av dette ledd i den allierte beredskap som viste seg å være nokså overflødig — »

Tenk det Hedda!

Hvem ydet motstand? Motstand som kom det norske folk til gode?

Han var en mindre industri-

drivende i en norsk østlandsby, en selfmade mann med bestemte meninger. Under krigen var han ordfører i hjembyen.

Vi satt og snakket sammen en aften engang i 50-årene. Han var ferdig med fangenskapet, hadde litt etter litt fått sin bedrift på fote igjen. Han var blitt grå og litt bitter.

«Jeg mente det var rett det jeg gjorde», sa han. Hør her: jeg tror det var i 1943 at overlæreren på X skole kom til meg. Det gikk rykter om at okkupanten ville beslaglegge hans skole — den andre folkeskolen hadde han alt tatt... Kunne jeg gjøre noe?

Det var ikke så godt. Den tyske generalen var nokså ny, jeg hadde hilst på ham da han kom, men kjente ikke mye til ham. Å gå til hans kontor ville neppe ført til noe.

Jeg ringte hjem til kona og spurte om hun hadde noe mat i huset. Jo, hun hadde en kjøttbit hun hadde fått fra noen kjente oppe i bygda. Et par flasker rødvin hadde jeg spart. Jeg ringte til generalen og ba ham til aftens.

Hvordan det nå var eller ikke var: da generalen kjørte hjem hadde han lovet å spare skolen og prøve å ordne seg på annet vis.

Og jeg fikk i skjerpene retning at jeg hadde hatt selskape- lig omgang med fienden!

Hva er riktig og hva er galt? Hva ville en «god ordmann» ha gjort?

Hafr

Veret i framtida

Tykkjer du at veret ikkje er som det var i gamle dagar?

Mange seier det kjem av at vi har styrt så mykje med naturen, vi har sprengt atombomber og vi brenner så mykje olje at heile systemet er i ulage.

No skriv «Don Bell Reports Weekly» i Amerika at veret i framtida kan kome til å verte kontrollert av nokre få vitenskapsmenn som arbeider i løyndom, skriv Nynorsk Pressekontor. Sovjetiske forskarar kan ha funne fram til ein måte å endre veret på over heile kloden, heiter det.

Teknikken er basert på arbeid som vart gjort av den geniale Nikola Tesla, som kom med ei mengd teoriar som enno ikkje er utnytta. Likevel revolusjonerte han el-teknologien.

Like etter toppmøtet mellom Gerald Ford og Leonid Bresjnev i 1974, då ein drøfta planar for «ver-modifikasjonar», sette Sovjet opp fire utruleg kraftige sendarar og starta sendingar av sterke, koordinerte radio-impulsar, skriv bladet. Det første eksperi-

mentet russarane gjorde, førte ikkje til anna enn forstyrking av radiosignala over heile verda, heiter det i bladet. Men etter at Sovjet skaut ut tre satellittar for å samle signala frå jorda, byrja sakene å endre seg.

Den vinteren kom det snø i Miami for første gong i historien, temperaturen steig i Nome, Alaska og veret i Sovjet var merkeleg moderat og roleg.

I 1977 tok Sovjet til med nye eksperiment — og det underlege veret heldt fram. Det var kraftig regnver i California, ny kulde-rekord på austkysten av Amerika, «orkanvindar herja over Europa» og jordskjelv kom over heile planeten.

Ein kanadisk ekspert, Andrew Michrowski, trur at heile eksperimentet mista styring. Ved å sette opp faste bølger i jorda sitt magnetiske felt, skapte dei «crazy-veret» vi fekk, jordskjelv og også luftskjelv.

I desember 1977 kunne ein høyre kraftige smell på nordke, koordinerte radio-impulsar, austkysten av Amerika — det var luftskjelv. I Oslo har det

vore slike smell i sommar... Men det heng truleg ikkje saman med sovjetiske eksperiment.

Dei er stogga avdi dei ikkje var til å kontrollere. Dei treng ein 40 tonns magnet, den største i verda — og den vert laga i Amerika!

Sovjet har arbeidd mykje med Tesla sine teoriar — ikkje minst «partikkel-dødsstrålen» som øydelegg, eksploderar og løyser opp alt i sin dødelege veg. Tesla meinte at han kunne setje opp eit elektrisk gjerde rundt eit land slik at åtak av rakettar, soldatar, fly eller noko anna ikkje ville ha nokon verknad.

(«Dag og Tid»)

GI DETTE NUMMER VIDERE

til en annen når du har lest det! Det er en god måte å fremme vår sak på, og den kan også skaffe oss nye abonnenter.

Tiltalte visste...

Forts. fra side 4

cke i 1947 krevet og fikk hans forsvarer fremlagt i retten kapitulatjonsdokumentet. Som vitner i saken ble ført bl.a. Johan Nygaardsvold, Halvdan Koht og forsvarsminister Birger Ljungberg — som vitnet, at de ikke hadde noe minne av å ha sett dette dokument tidligere. Det foreliggende eksemplar var utlånt fra Utenriksdepartementet, og var signert av alle tre 7 år tidligere.

Det hadde altså sine gode grunner at regjeringen ikke tok hensyn til kapitulatjonen, da rettsaksjonen ble planlagt og satt igang — det forekom ikke lenger i deres bevissthet. Og forøvrig — den store rettsaksjon var ikke så meget regjeringens som de hjemmeværendes sak, å forberede. Men da dokumentet kom frem i 1947 var der jo ingen vei tilbake og ikke hadde man villet gå tilbake på muligheten hadde foreligget heller. Hadde man i juni 1940 vært tvunget til å stoppe krigen av mangel på alliert bistand og egne kampmidler, så var regjeringen da den først satt i London og skulle regjere, ha myndigheten over handelsflåten og stille til disposisjon midler og mennesker for det britiske militærvesen, på ny engasjert i krigen. Den visste i alle fall at landet påny befant seg i krig. Om også uten krigserklæring.

Senere fikk man en sørgelig debatt om hvorvidt landet faktisk hadde kapitulert 10. juni 1940 og med nidkjær iver søkte visse historikere bevis for at så ikke var tilfelle. Historien skulle oppvise et heltetoidg lite land som førte en heroisk krig kontinuerlig i årene 1940—1945 og vendte seierrikt hjem. Gustav Heiberg-komiteens undersøkelse hadde ikke bragt for dagen kapitulatjonsdokumentet og Høyesterett hadde ikke kjent til det ved avsigelsen av de inledende dommer, som tvert om slo fast, at tiltalte visste at man var i krig. — Her lå vel medvirkende årsaker til at man nu mente hele kapitulatjonen var et misforstand. Nå var jo kapitulatjonen — uansett hva senere skjedde — et både nødvendig og høyst forsvarlig skritt til folkets be-

skyttelse og ga ingen grunn til å bebreide regjeringen. Men nu kom den i veien. — fordi regjeringen hadde innrettet seg etter fortsatt krig. Og sett fra regjeringens synspunkt var den fortsatte krig fra London like nødvendig og berettiget, som kapitulatjonen hadde vært i junidagene 1940. Så kan man komme i konflikt med seg selv, uten å ville det.

Det skulle for alle parter være fordelaktig om regjeringen på dette tidspunkt ville la utrede saken og legge kjennsgjerningene på bordet som det offisielle standpunkt i saken. Det skulle kanskje bringe en høyst degal konflikt ut av verden.

Emigrant

I Justis- og politidepartementets store innstilling av 11. januar 1962 OM LANDSSVIK-OPPGJØRET side 503 behandles forøvrig dette spørsmål i et særlig avsnitt «Forholdet til folkeretten».

Brannsåret...

Forts. fra side 15

den åpne fredstid etter 1945. Autoritetene sate seg utover de internasjonale bestemmelser autoritetene selv har vært med på å underskrive. Autoritetene måtte fingre med de innenlandske bestemmelser på en slik måte at de demokratiske prinsipper ble satt ut av spillet, og folkene ble overrumplet av lover med tilbakevirkende kraft. På toppen av det hele ble konge og regjering avsatt av Stortinget — og folkene ble som agner for vinden — de hadde intet fotfeste før de havnet i cellen — i fengselscellen. Siden ble de bærere av ulagelige sår. 35 år etter må tolkerne forsøke seg bak et skjult teppe for på en sakelig måte å forklare seg om den intoleransen som angriper kvinner og barn.

Om 100 år vil etterslekten konstatere at de ufeilbarlige Paver i statsmannsdrakt har lært umåtelig mye av Pavekirkens autoritet. Dette blir en lærepenge fra «På Sparket» den 14. november 1979.

A. Fagereng
(«Samfunnsniv»)

DOKUMENTASJON OM «DET TREDJE RIKE»

Tyske dokumentarfilmer fra Det tredje rike på Super 8. Største utvalg i Norden. Også krigsdokumentarfilmer fra USA, Japan og England. Bøker med hundretalls fotografier om Waffen SS, tyske flyvåpen, hær og flåte m.m. Grammofonplater med historiske taler og marsjmusikk. Mot fem norske kroner sender vi vår katalog og vårt nyhetsblad. SUPPLY, box 7049, S-172 07 Sundbyberg, Sverige.

VI OPPFORDRER

ALLE SOM ER INTERESSERT I NØKTERN HISTORIESKRIVNING TIL Å SENDE INN AVISER, KLIPP, BØKER, DOKUMENTER M.V. SOM KAN BELYSE TIDEN FRA 1930 OG SENERE TIL

INO

Postboks 924 — Sentrum,
Oslo 1. Tlf. (02) 19 06 71.

Goebbels og Ribbentrop likte ikke vårt Europeiske ungdomsforbund

O. Griesmayr/O. Würschinger: *Idee und Gestalt der Hitler-Jugend. Druftel-Verlag 1979.*

Vi anser det normalt ikke som vår oppgave å analysere forholdene i det nasjonalsosialistiske Tyskland. Våre ressurser er så begrensede at vi må konsentrere oss om de ting som gjelder norske forhold under og i forbindelse med okkupasjonen. Når vi allikevel unntagelsesvis finner det riktig å anmelde en bok som den ovenfor nevnte, er det fordi den til en viss grad kommer inn på ting som berører vår egen kamp, vårt eget arbeide den gang.

Flere hundre norske ungdommer fikk under krigen oppleve HJ på aller nærmeste hold, tildels under temmelig langvarig ophold i Tyskland. De fleste av oss fant de HJ-folk vi kom i kontakt med, meget sympatiske og fulle av forståelse for våre norske problemer, og vi betraktet HJ-lederne som forbundsfeller i vår kamp for å gjenvinne vår frihet og selvstendighet og for å sikre Norge en god og hederlig plass i det nye Europa. Denne boken viser med all tydelighet at vi ikke bedømte organisasjonen feil. En ting er at den gjorde en enorm innsats for å forbedre forholdene for den tyske ungdom på nær sagt alle områder, men enda viktigere er den grunnholdning som preget HJ. Det er utvilsomt vanskelig å få folk til å skjønne det i dag, men humanitet, en forbausende

høy grad av toleranse og en progressiv holdning, tildels langt foran sin tid, var egenskaper som preget denne utskjelte og baktalte ungdomsbevegelsen. Disse holdninger ga seg uttrykk såvel i positive tiltak som i klar opposisjon mot sneversyn og fanatisme i stat og parti.

Interessant er det å få bekreftet hva vi alt dengang fikk høre, nemlig at Hitler-Jugend gjennomførte dannelsen av Det europeiske ungdomsforbund på tross av sterk motstand fra utenriksminister Ribbentrop. Hva denne anmelder derimot ikke visste, var at også Goebbels sterkt mislikte tiltaket.

At Det europeiske ungdomsforbund vakte håp og tro på fremtiden blant oss som var med på stiftelsen, vil man antagelig kunne forstå når man leser følgende utdrag — gjengitt etter boken — fra Baldur von Schirachs åpningstale på stiftelseskongressen i Wien høsten 1942:

«Det europeiske ungdomsforbunds oppgave er å befeste og styrke bevisstheten om en europeisk samholdighet i vårt kontinents unge generasjon. Som uttrykk for den nye orden er Det europeiske ungdomsforbund et arbeidsfellesskap bestående av nasjonalt selvstendige og nasjonalbevisste ungdomsorganisasjoner. Den karakter Det europeiske ungdomsforbund har, utelukker enhver innblanding i den enkelte nasjonale ungdomsorganisasjons indre forhold. Det europeiske ungdomsforbund

avviser også alle pan-europeiske bestrebelse. Som den største forening av ungdomsledere og -oppdragere som hittil er dannet i verden, bygger den på den tankegang at folket, foreldrehjemmet og det nasjonale ungdomsfellesskap er ungdommens avgjørende opplevelser i oppdragelsen. Den som trofast, samvittighetsfullt og tappert oppfyller sin plikt overfor nasjonen, skaper derved en forutsetning for et europeisk fellesskap, et fellesskap som bare da kan ha sin verdi når dets enkelte medlemmer er nasjonalsinnede representanter for sine folk.»

Dette var bl.a. en klar krigserklæring til Himmler og hans pan-germanske svermerier.

Bokens forfattere er tidligere HJ-førere, men det betyr ikke at boken er uten kritisk brodd mot det forgagne, heller tvert imot. Denne kritikk retter seg imidlertid i første rekke mot holdninger og personer utenfor Hitler-Jugend, ikke minst mot Hitler selv. Forfatterne hevder ellers at når Hitler-Jugend fremtrer så ganske anderledes liberalt og human enn mange andre elementer i det nasjonalsosialistiske Tyskland, så kan man først og fremst takke Baldur von Schirachs vidsyn og hele karakter for det. For vår del ønsker vi å tilføye at også Schirachs etterfølger som Reichsjugendführer, Arthur Axmann, var en mann av høy integritet og preget av sunn fornuft og menneskelig varme. H.

Fei for din egen dør

Takk for innlegget i forrige nummer, Dorothea N.

Alt som står i denne artikkelen burde ha vært løgn, men jeg er redd for at ALT er sant...

Der bør ikke forekomme u-sannheter i Folk og Land. Den beste propagandaen for NS er

sannheten. Moralsk er det forkastelig å lyge, og politisk er det dumt. I begge tilfeller vil det straffe seg i tidens løp. Våre politiske motstandere vil ikke greie å lyge bort sannheten selv om partipressen med jevne mellomrom går til samlet aksjon mot NS.

Jeg var fange på Akershus og hadde celle sammen med en NS-venn. Cellen lå under skråtak på den siden som vendte ut mot festningen. Vi hørte skuddsalven mot minister Skancke og skriket. Litt etter hørte jeg et enslig skudd, Og så ble det stilt.

Per Lie d.e.

Norges første telefonavis?

INO og avisen vår har i et halvt år hatt telefonisk døgnvakt ved hjelp av automatiske telefonsvarere. Systemet har svart til forventningene og er flittig brukt. Det er en grei ordning for folk som haster med å få gitt oss beskjeder utenfor vanlig kontortid. Ellers er telefonene betjent på «normal måte» mandager og tirsdager fra kl. 10—14, og onsdager kl. 18—21.

Og mens vi er inne på telefonsystemer. De danske telefonavis er blitt en stor suksess, som også nordmenn nyter seg av. Det er dyrt med rikstelefon, men vil du forsøke kan du ringe:

KIRKELIG OPPLYSNINGSFORBUNDS AVIS: Tlf. 095 45 1 22 21 47.

DANSKE TIDENDE (kl. 18 - 08): Tlf. 095 45 7 33 53 88.

AKTIVE LYTTERE OG SEERES AVIS: Tlf. 095 45 1 12 12 15.

FREMSKRIDTPARTIETS TELEFONAVIS: Tlf. 095 45 - 11 16 32.

Nå har også «Folk og Land» planer om å ta opp ideen, og det arbeides med å få istand en telefonavis også her på bjerget. Alt avhenger av økonomien.

Finnes det grenser for dumhet?

Herr redaktør!

Vi lever i en merkelig tid og minnes grev Oxenstierna's ord om «hvem vet med hvor megen dumhet verden styres?».

Den som følger med i våre massemedia kan ikke unnlåte å bemerke at denne berømte setning også har sin aktualitet idag.

Bl.a. presterte Aftenposten i en lederartikkel for noen dager siden å fremheve at «demokratiet måtte være på vakt mot noe de kalte «nynazister» i Vest-Tyskland og det ble benyttet bilder av Hitler og hakekorsflagget. Advarslen ble rettet mot ca. 400 mennesker og ifølge Aftenpostens lederartikkel kunne disse utgjøre en potensiell fare for demokratiet.

Så vidt jeg vet består Aftenpostens redaksjonsstab av intel-

ligente personer med høy utdanning. Er det virkelig mulig at salige Oxenstierna's ord kan få sin berettigede anvendelse på disse herrer og at intelligenskvotienten (IQ) er omvendt proporsjonal med utdannelsesnivået???

Vanlige mennesker uten noen høyskoleutdanninge forstår da så utmerket godt at det idag er Sovjet som representerer den sanne og uhyggelige trusel mot vår vestlige sivilisasjon og at det grenser til den rene og skjære analfabetisme å sidestille en liten gruppering på ca. 400 mennesker i Vest-Tyskland med Supermakten Sovjet.

Det må være tillatt å spørre med hvor stor dårskap en avis-redaksjon egentlig kan styres?

K. N.

Var det kupp i 1939?

Herr redaktør!

Var det kupp i 1939?

Var Norge etter 1939 uten folkevalgt Storting?

Når fikk Norge forfatningsmessige forhold og grunnlovsmessig valgt Storting?

Skriver disse betraktninger, for å få klarhet i saken.

I følge Norges Grunnlov skal enhver endring av Grunnloven foreslås av ett Storting, og avgjøres av ett nytt folkevalgt Storting.

Det valgte Storting, for perioden 1935—39, ble valgt høsten 1935. Vinteren/våren 1939 besluttet Stortinget å forlenge sin periode til 4 år, tross det kun var valgt for en 3-års-periode. Nytt valg skulle være høsten 1939. Men der ble ikke holdt valg 1939, og de folkevalgte fortsatte sin virksomhet også i 1940.

De angivelige grunner for denne Grunnlovs-stridige beslutning skal bl. a. være, at forholdene ute i Europa var usikre, samt at valg til Storting og kommuner, skulle være det i 4 år. Valg skulle holdes med 2 års mellomrom.

Angivelig skulle én enkelt røst i Stortinget ha reist spørsmålet om ikke dette burde være forelagt Høyesterett, men ble nedstemt.

Jeg antar Høyesterett har plikt til å overvåke Grunnlov og konstituell forfatning. Var det en embetsforsømmelse av høyesterett og dermed straffbart forhold? Var det et avtalt «kupp»?

Jeg kan ikke innse, at de utenriks-politiske forhold våren 1939 var så alvorlige, at Stortinget ikke kunne vente med nytt valg til høsten 1939. Norge ville under alle omstendigheter ha et folkevalgt Storting ut året 1939,

og det evt. nye Storting kunne overta januar 1940. Forholdene gjorde at det tiltenkte valg 1940 ikke skjedde før 1945. Og Stortinget fra 1945 skulle avgjøre Grunnlovsendringen, fra 3-års til 4-års periode, og som da ville være gjeldende ved valg 1948, periode 1949—53.

Jeg kan ikke erindre, at disse forhold vedrørende Grunnlov og Stortingsvalg, har vært offentlig debattert, klarlagt eller omtalt.

Er dette saker og ting som skal holdes skjult?

Kan disse forhold bli offentlig belyst, og Grunnlovsmessig klargjort?

Etter min mening, er disse saker av meget stor betydning!

Regjeringen fra januar 1940 var uten gyldig Storting. Helt til gyldig valg og Grunnlovsendring, etter januar 1949!

G.

Årsaken til 9. april

Av JOHN SAND I «MORGENBLADET»

«Vårt folk bør lære den hele sannhet å kjenne og erkjenne sin egen skyld for 9. april og 5 års okkupasjon.» (Johan Scharffenberg i Morgenbladet 9/4 1960.)

I Aftenposten har professor Nils Ørvik kommentert angrepene på Kåre Willoch for hans utsagn om at det «er ikke grunnløst å anta at et sterkere forsvar, som Høyre ønsket, kunne ha gitt større muligheter for å holde Norge utenfor krigen i 1940». Dr. Ørvik, som konkluderer med at det er god historisk dekning for Willochs antagelse, omtaler bl. a. de politiske partiers holdning til forsvaret i tredevearene.

Etter min oppfatning var det ikke bare de alfor små bevilgninger til forsvaret som fikk så katastrofale følger, men som generalmajor Erichsen sa på Forsvarsforeningens årsmøte 15. november 1947: «Det verste var at forsvarsånden og forsvarsviljen var forsøkt drept i folket».

Jeg synes også det er nødvendig å se på den ansvarlige regjeringens handlemåte i april dagene 1940. Daværende oberst (senere general) Odd Lindback-Larsen skrev i sin bok «Veien til katastrofen» side 109: «Men alle foreliggende opplysninger tyder på at om Norge hadde mobilisert i september 1939 eller endog i februar 1940, ville tanken på å angripe Norge våren 1940 overhodet ikke blitt aktuell, og slett ikke på tysk side.

Tyskerne anså angrepet så risikabelt at det endog ikke er

utenkelig at angrepet ville blitt oppgitt om vi hadde mobilisert omkring 1. april. «Oberst Erik Quam skrev i Morgenbladet for 18/11 1978 bl.a. «I 1940 var vi ikke mobilisert med alt dette innebar for våre forsvarsmuligheter».

Dette faller sammen med uttalelser fra generalfeldmarskalk Keitel og general Jodl: «Hvis de norske tropper hadde vært på plass i rett tid ville operasjonen støtt på meget store vanskeligheter. «Den danske kommandørkaptein Kjølsten skriver: «Det kan saaledes slaas fast at hvis Norge blot havde været mobilisert i Tide, ville dette Land paa grund af sine enestaaende Forsvarsmuligheder ikke alene have vanskeliggjort den tyske Operasjonsplans Udførelse, men hele den militære Operation mot Norge vilde i saafald efter al Sandsynlighed næppe vært bragt til Udførelse.»

Den fremragende britiske krigshistoriker B.H. Liddel Hart skriver i sitt verk «Den annen verdenskrig» side 67: «Hvorfor gjorde ikke nordmennene sterkere motstand mot en så liten invasionsstyrke? Først og fremst fordi deres styrker ikke var mobilisert. Tross advarsler fra den norske minister i Berlin og inn-trengende henstillinger fra generalstabten, ble ikke mobiliseringsordren gitt før natten mellom den 8. og 9. april — bare få timer før invasjonen.»

Liddel Hart synes ikke oppmerksom på at det heller ikke den 9. april gikk ut noen ordre

om alminnelig mobilisering.

Chr. A. R. Christensen forteller i Vårt folks historie, bind IX side 166: «Da Ljungberg sammen med Trygve Lie ved 4-tiden om morgenen kom ned i generalstabten, protesterte derfor oberst Hatledal meget bestemt og sa at stille og delvis mobilisering nå ikke lenger var mulig. Ljungberg fastholdt imidlertid at så skulle være.»

I Undersøkelseskomisjonens innstilling heter det i bilag 5 i bilagsbind 1, side 106: «Det fremstøt som ble gjort mot Hamar og Elverum og som voldte så stort avbrekk i Kongens, Regjeringens og Stortingets arbeide ville ikke ha knnnet finne sted under påbegynt og noe fremskredne mobilisering».

Fhv. sendemann Einar Maseng (Norges delegerte ved Folkeforbundet 1934 og sendemann i Moskva 1939-41 skrev i Nationen for 26. april 1955: «I dagboka finner jeg i forbindelse med samtalene med Koht og Nygaardsvold et notat: «Mitt skriftlige memorandum av 23. februar 1940 med henstilling om 1) Mobilisering, 2 forhandlinger med Sverige om samarbeid i tilfelle landgang, kunne selvfølgelig ikke vinne gehør, efter den alminnelige innstilling som regjeringen hadde.»

Herr Maseng fortsetter i samme artikkel: «Da en fremmed makt vinteren 1940 ville angripe Norge for å bruke det for sin krigføring, sviktet det norske styret. Efter undersøkelseskomisjonens og Scharffenbergs avslø-

rende publikasjoner er det ikke mulig å komme forbi den ting at ved siden av vestmaktenes i og for seg legitime maktpolitikk var det våre egne ledes uerfarenhet med hensyn til den slags politikk som drog oss inn i krigen. Da ulykken var skjedd, måtte disse, for ikke å miste ansikt, legge skylden på den andre krigførende parten. Det var denne som ble skurken i fortellingen. For dem som hadde lokket oss — vestmakten — ble dette en ekstra triumf.»

De første dager etter invasjonen beskrives av Arthur Jensen og Kjell Hanssen slik i «Fra fred til fred» bind I, side 65: «Det kan ikke sies at regjeringen i disse første kritiske dager traff de nødvendige tiltak for å dempe forvirring og usikkerhet. Den første proklamasjon som ble sendt ut av Nygaardsvolds regjering den 11/4 var heller ingen oppfordring til samling av kreftene til motstand mot overfalls makten. Regjeringen mantede «hele det norske folket til å holde fast ved fridomsarven, men det ble ikke sagt noe om væpnet motstand, heller ikke at mobiliseringsordren stod ved makt.»

Professor Frede Castberg refererer i sin bok «Minner om politikk og vitenskap» side 92 fra en samtale han hadde med Kong Haakon den 10/1 1945: «Kongen brukte det uttrykk at Koht hadde «stukket i lommen» de telegrammer han hadde fått før 9. april og som inneholdt varslene om den tyske aksjon.

Den oppfatning som fra en-

kelte hold har vært hevdet om at både invasjonen og de mislykkede forsøk på å stanse den skyldtes 5. kolonnevirksomhet og forræderi, imøtegås av oberst O. Munthe-Kaas i «Krigen i Narvik-avsnittet i 1940 side 128-29: «Den beleirming som det lille parti Nasjonal Samling med Quisling som fører voldte, var uten betydning. Det er ikke blitt påvist at partiet befant seg med landsforrædersk spioneri. Neppe noe land var mindre befengt med spionerende landsmenn enn Norge.»

Som eksempel på dette omtaler obersten i en note side 129 at under planleggingen av angrepet på Norge måtte general Falkenhorst savne det nødvendige materiale for en vurdering av så vitale faktorer som tilstanden på de norske kystbefestinger og om mobiliserings-beredskapen for den norske hær.

Påstanden om at norske offiserer var feige motsies av det faktum at av de falne og sårede norske militære under de 2 månedene som krigen varte, var 11 ½ % offiserer. I den finske vinterkrig var på finsk side det tilsvarende prosenttall 4.

At Johan Nygaardsvold innså regjeringens forsømmelser fremgår av Trygve Lie: «Leve eller dø» side 228: «Nygaardsvold kom også med slike ytringer at han måtte stå til rette for forsømmelser av forsvaret og for krigføringen.»

(Morgenbladet 30/11-79
John Sand

FORTS. FRA SIDE 2

Justismordet på Skancke

saker hvor dødsdom er avsagt. For Høyesterett er det nylig blitt vedtatt en lov om at det i slike saker skal delta 9 dommere og kreves et flertall på 6 mot 3. I saker om gjenopptagelse går man den motsatte vei, skjønt disse saker under de nåværende omstendigheter såvissst ikke er mindre betydningsfulle. I min sak uttalte f. eks. lagmannsretten at de opplysninger som er fremskaffet i anledning gjenopptagelsesbegjæringen «kan muligens stille domfeldte i et noe gunstigere lys og i noen grad avdemppe lagmannsrettens syn på enkelte sider ved tiltaltes virksomhet».

De 3 faste dommere opprettholdt til tross herfor dødsdommen skjønt den mulighet jo ikke er utelukket at de 4 legdommere kunne finne at de nye beviser eller kjennsgjerninger for deres vedkommende må føre til at dødsstraff ikke kan anvendes, *En dødsstraff er da blitt stående med 3 mot 4 stemmer.*

Sålenge denne uheldige ordning eksisterer, bør ihvertfall de som vil avslå gjenopptagelse, ikke unnlate å ta tilbørlig hensyn til at det for flertallet kan bety et alvorlig samvittighetsspørsmål at de har vært med på å felle en dødsdom, som de nå blir avskåret fra å rette på, slik som deres overbevisning tilsier dem.

Det er rimelig at gjenopptagelse må ventes å få en mere utbredt anvendelse i landssviksaker enn tilfellet har vært i saker hvor vår straffeprosesslov gjelder uten de mange innskrenkninger som gjelder i landssviksaker. Her skal pekes på noen av disse:

1. Påtalebegjæring eller siktelse får en siktet eller tiltalt ofte ikke se. I enkelte tilfeller forekommer ikke siktelse og de siktelser som forekommer gis det aldri slike opplysninger at de gir siktete den orientering han trenger for i detaljer å kunne

forberede sitt forsvar.

2. Så er den rettslige forundersøkelse sløyfet. Dette er den mest betydningsfulle mangel — så betydningsfull, at det har vært lært (Skeie, Straffeprosess 1939 bd. II s. 65) at denne forsømmelse må ansees som en ubetinget annulasjonsgrunn på linje med de i strlp. § 393 nr. 2 særskilt oppregnede.

Under den rettslige forundersøkelse hvor den siktede er tilstede, vil han få anledning til å bli kjent med innholdet av de vitneprov som vil bli brukt mot ham, han kan få anledning til på stedet å kunne få korrigeret dem ved selv eller ved forsvarer å stille spørsmål — og fremfor alt, han vil få tid til etterpå å tenke over hva han kan anføre til sitt forsvar. *Det skjer ikke i landssviksaker.*

3. Når så tiltalebeslutningen kommer (i normale saker) er den bygget på det materialet som er kommet fram under den rettslige forundersøkelse, hvor tiltalte har deltatt. Derfor kan bevisopp-gave sløyfes ved forkynning av tiltalebeslutning for alminnelig lagmannsrett. Men i landssviksaker hvor forundersøkelsen er sløyfet, og hvor rettergangen følger med domsprinsippet, skulde konsekvensen være at strlp. § 367 skal gjelde, slik at «ved tiltalebeslutningens forkynning skal der meddeles tiltalte en oppgave over de beviser, som påtalemyndigheten akter å føre».

Slik bevisopp-gave forekommer ikke i landssviksaker. Jeg har i min sak aldri fått se noen bevisopp-gave fra påtalemyndigheten.

4. Når tiltalebeslutningen er forkynt, skal forsvareren «ufor-tøvet på hensiktsmessig måte ... inntrø i overlegging med tiltalte». (strlp. § 293) På grunn av de foran nevnte sløyfede retter-

gangsskritt, må forsvareren gjennomgåelse med tiltalte bli desto grundigere — punkt for punkt. Den skal jo bl.a. bringe på det rene om tiltalte har vitner og beviser han kan anføre til sin fordel.

I mitt tilfelle besto hele saksforberedelsen i et par timers konferanse med forsvareren, som på forhånd var sterkt opp-tatt med andre saker. Jeg kom således helt uforberedt til lagmannsrettsbehandlingen og har ikke engang hatt sjanse til å kunne ivareta mitt forsvar.

Under slike omstendigheter må vel enhver skjønne at det i en stor og innviklet sak som min vil komme til å foreligge en rekke beviser og kjennsgjerninger av betydning for forsvaret, men som ikke er kommet fram på grunn av tiltaltes uforberedethet.

Først etter at dom var faldt, ble jeg oppmerksom på den betydning de kunne ha hatt. Men på grunn av regelen om at det for Høyesterett ikke kan gjøres gjeldende nye omstendigheter som vedrører forhold under skyldsspørsmålet — som jo er sakens kjerne — *blir gjenopptagelse det eneste rettsmiddel* til å søke å få rettet på manglene. Derfor står gjenopptagelsessaker i betydning ikke tilbake for rettsavgjørelser på andre trinn i saken. I min sak er det påvist at minst 15 punkter i dommen er uriktige og derav er 3 punkter i direkte strid med åpenbare kjensgjerninger (jfr. adv. Øvergaards utt. A). Retten har ikke kunnet imøtegå dette.

Hertil kommer så at adv. Øvergaard også har anklaget retten for *straffbare forsømmelser*, hvilket retten heller ikke kan imøtegå. Adv. Øvergaard kaller rettens forhold for «en krenkelse av rett og rettferdighet» (jfr. hans utt. A. side 3).

Retten avfeier bare det hele med tåket utenomsnakk. Man må vel være enig i at det er uværdig for en rettsstat at rettsinstansens opprettholder en dødsdom over et menneske utelukkende i den hensikt å dekke over det faktum at retten har gjort seg skyldig i flere straffbare forhold m.h.t. saken. Et av tilfellene er så opplagt at det overhodet ikke er gjenstand for diskusjon. Det gjelder tiltalebeslutningens pkt. 17 under avsnittet om kirken. Det lyder:

Etter prestenes embetsnedleggelse i april 1942 ble flere av dem avhentet av statspolitiet og avhørt. Omtrent samtidig (7-8). april ble 5 av «Kristent Samråd's 7 medlemmer arrestert og satt inn på Bredtveit.

I adv. Øvergaards utredning A s. 3-6 er det helt klarlagt:

1. at dette punkt ble *glemt* under rettsforhandlingene og således overhodet ikke behandlet.

2. at jeg ikke har hatt noen som helst befattning med de handlinger jeg her er tiltalt for.

Tiltalepunktet er dessuten i opplagt strid med prinsippene i strlp.'s §§ 342, 344 og 375. Til tross herfor er jeg dømt for dette tiltalepunkt, og dette har skadet meg meget, da det her gjelder noen av kirkens fremste menn. Adv. Øvergaard mener at man ut ifra behandlingen av dette punkt kan trekke slutninger til sakens behandling overhodet, noe som hans uttalelse i sin helhet også beviser.

I strlp. § 331 heter det: «Retten våker på embets vegne over sakens fullstendige opplysning», og etter strlp. § 338 skal tiltalte ha fått «adgang til å uttale seg om han har noe å bemerke». Det er helt åpenbart at retten her ved sin forsømmelse også er kommet i skade for å ha over-trådt de sistnevnte bestemmelser

i straffeprosessloven.

Alt dette burde retten ved gjenopptagelsessakens behandling ha innrømmet istedenfor å søke å forsvare at det i visse tilfeller kan være berettiget å dømme en mann uhørt. En rett kan ikke suverent sette visse deler av loven ut av kraft eller overse dem. Det tilkommer Stortinget å gi lover og å overvåke at rettsinstansene holder seg til de gitte lover.

Det er lett å forstå at retten av prestisjehensyn har vært engstelig for å gjøre noensomhelst innrømmelse på dette punkt. Men her er det spørsmål om menneskeliv og da burde vel prestisjen komme i annen rekke. Under enhver omstendighet burde forholdet ha medført at retten hadde uttalt seg mere positivt m.h.t. spørsmålet om benådning. Det er nemlig en umenneskelig tortur å la en mann gå i 2¼ år med dødsdom hengende over hodet på seg, og så ovenikjøpet få den tilleggstortur som det betyr å skulle gå å vente i dagevis på utfallet av en benådningssøknad. Det har vært skrevet i avisene — og vi dødsdømte får også høre det bl.a. av fengselsprester o.a. — at det er vår egen skyld når vi må sitte årevis med dødsdom. Hvis vi ikke stadig søkte om gjenopptagelse kunne vi ha vært skutt for lenge siden.

Et «rettsoppgjør» som avfører en slik kynisme tre år etter krigens opphør er modent for en revisjon. Dets prestisje er ikke lenger nevneverdig — det er sunket ned til å bli et verktøy i hendene på en liten gruppe hat- og hevngjerrige personer. Jeg tror derfor at det kunne bli en langsganglig gjerning om en stortingsrepresentant ville påtale (om mulig i Stortinget) at retten i en dødsdomsak *har forsømt sine embedsplikter* ved å ha fremmet saken på grunnlag av en lovstridig tiltalebeslutning og satt gjeldene lov tilside (se adv. Øvergaards utt. A. s. 2), samt ved grov uaktsomhet å ha forsømt å sørge for sakens fullstendige opplysning.

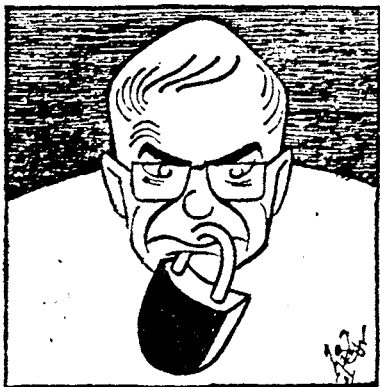
Det som kom til å følge ville ikke bare rense luften, men også bidra til å begrense «rettsoppgjøret's skadevirkninger» som allerede er store nok. Et «rettsoppgjør» på grunnlag av de lover som var gjeldende her i landet før krigen ville selvsagt være det riktige og også de såkalte «landssvikere» ville ha innsett nødvendigheten av et sånt.

Men det grunnlovsstridige «rettsoppgjør» som nå finner sted har intet med rett og rettferdighet å gjøre. Det er i virkeligheten et politisk oppgjør med temmelig umoralske grunnmotiver.

Oslo, 23. august 1948

R. B. Skancke
(sign.)

En bok som ingen tør omtale

I «Folk og Land» nr. 11/79 er det en liten annonse nederst på side 6. Det er ei ny bok som presenteres, og det er jo i og for seg ikke noe merkelig. Det bemerkesverdig er måten det blir gjort på. Det heter nemlig: «Boken som selv Folk og Land ikke tør omtale».

Realiteten i denne påstanden skal jeg ikke gå inn på, det lyder jo nokså utrolig! Men for tilfelle det skulle være noe i påstanden, så melder jeg meg her ved frivillig som bokanmelder, under fullt navn og på eget ansvar. Den nødvendige spalteplass håper jeg imidlertid bladet kan stille til rådighet.

Den bok det siktes til, er «Holocaust» av «F. og L.»s tidligere redaktør A. I. Bru. Den er ikke stor, bare 82 tekstsider, dertil 6 sider kildehenvisninger med personregister. Det er et imponerende kildemateriale forfatteren kan henvise til, og det omfatter for største delen litteratur som ikke er oversatt til skandinaviske språk. Nettopp dette gjør boka til et ypperlig startgrunnlag for ungdom — og eldre med, — som vil gjøre

Europas nyere historie til gjenstand for et mer inngående studium. Det måtte jo være mer enn rart, dersom norsk ungdom som har sett filmserien «Holocaust», ikke skulle være nysgjerrige etter å få vite noe om de historiske realiteter bak denne oppdiktede beretning.

Forfatterens hovedkilde synes å ha vært den amerikanske professor A. R. Butz. Dennes bok, «The hoax of the twentieth century» har, merkelig nok, visstnok ikke vært omtalt i «F. og L.». Blant alle de engelsk-, tysk- og franskspråklige verker om dette emne, må vel imidlertid denne bok antas å være den mest grundige og dyptgående. Men Bru gjør oss også kjent med franskmennene Maurice Bardeche og Paul Rasinier, jøden Josef Ginsburg, tyskeren Wilh. Staeglich,

amerikanerinnen Freda Uteley, — og mange fler. Inne i mellom får vi så forfatterens egne kommentarer, — lynskarpe lysglimt inn over de skumle mørkerom hvor «Holocaust»-myten ble til.

Boka er utgitt på eget forlag, og bestilles fra: Bru, Bergslens gt. 8, Oslo 3. Prisen er overkommelig, kr. 32,-. Den fortjener å bli utsolgt i en fei, slik at nye og forkedde opplag kan gå i trykken.

Trygve Engen

— — —
Vi vil gjerne at Bru skal få solgt boken sin. Derfor har vi ikke reagert over måten han markedsfører den på.

Vi setter aldri munnkurv på lesere som ønsker å ytre seg i avisen vår.

Red.

Brannsåret som ikke vil gro

Som du sikkert la merke til ble det «På Sparket» den 14. november luftet tanker omkring det såkalte «rettsoppgjør» — under programleder Heradstveits ledelse.

Det som var drivfjæren til dette programmet var selvsagt ikke å få klarhet i om eventuelt «rettsoppgjøret» var fremmet på sviktende grunn eller ikke. Det har jo en rekke professorer og rettslærde(?) innenlands stadfestet riktigheten av, og sanksjonert av de forskjellige religiøse og politiske avskygninger: Massen fant ut at rettferdigheten skjedd fyldest i en viss stemningsbølge — underbygd av toppsjiktet utgått fra Det Kongl. Fredrikske Universitet opprettet i Kristiania i 1811.

Altså: Selve rettsoppgjørets fundament var jo ikke meningen å «rubbe» med — selv om vi nå vet det er bare de innenlandske «rettslærde» som opptrer som om fundamentet for at rettsoppgjøret er holdbart.

Det som egentlig var drivfjæren til drøftelse av retsoppgjøret hin kveld ble åpent demonstrert gjennom de to skjulte personer. Deres stemmer kunne vi høre, men ikke få anledning å se de konkrete skikkelser. Deres skikkelser måtte skjules grunnet in-

toleransen i samfunnet for beskyttelse av kone og barn — en underlig tilstand.

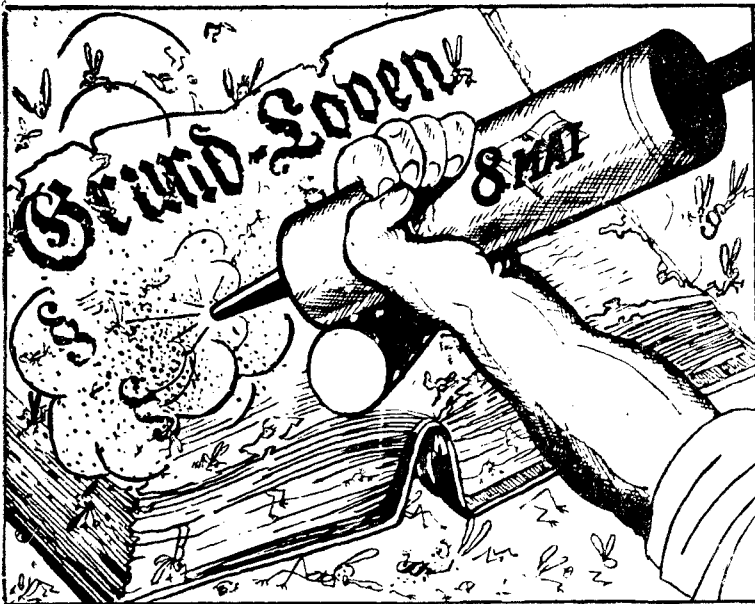
En underlig tilstand av intoleranse også sett på bakgrunn av at Chr. Michelsen opprettet i sin tid et institutt bl.a. for å fremme toleranse og fordragelighet og siden ble Nansenskolene opprettet på Lillehammer for humanisme for åndsliv. Men man opplevde, disse institutter til tross, at intoleransen og ufordragelighet stadig grep mer om seg og i stedet for humanisme og åndsliv, opplevde vi det groteske norske «rettsoppgjør». Vi kan altså konstatere at humanitet, toleranse og et friere åndsliv ikke er fremmet gjennom de forannevnte skoler og institutter — men vi kan vel ikke ensidig belaste disse skoler og institutter for den stadige strøm av intoleranse — men må belastes hele det norske skoleverk og massemedia. — Men så vidt jeg har brakt i erfaring har ånden fra Nansenskolene ikke enda gitt sitt bidrag til å avgrense intoleransen som har strømmet som en ond elv fra den juridiske feilvurdering hin gang og biskop Berggravs intolerante fordømmelse fra 1945.

Det mentale sår det her dreier seg om og snakkes om er 1/6 av

det norske samfunnslegeme, og jeg har engang hørt av en legekyndig hvor stor del av et legeme kan være forbrent uten at det forbrente sår knekker organismen. Men toleransen fra de rettsforfulgte har jo vært prisverdig — så vidt meg bekjent, men det later til at såret fortfarande kun er fortrent — det demonstrerte personene A og B bak teppet hin kveld til vern mot intoleransen for kone og barn; underlig.

Vi må huske på at hitlerismen ikke er en tilfeldighet — men er sprunget ut av den livsoppfatning som hele Europa er innvolvert i. Som et bevis på dette hitsetter jeg en offisiell erklæring fra selve Pavestolen og Pavekirken. Og dette er heller ingen tilfeldighet, men sprunget ut av en alminnelig forflatelse av åndslivet og en opphøyelse av autoriteten. Jeg hitsetter: Da en kardinal i det 19. århundre ble valgt til pave kunngjorde han bl. a. følgende:

«Etter at vi er blevet pave, erkjenner vi, Sct. Peters trone, er den høyeste trone i verden, og vi er oss bevisst, at gjennom dette, at Pavetronen settes på en manns hode, blir værende ufeilbar, selv om han

forut skulle have gjort seg skyldig i mened, været en røver og en morder og dyrisk i hele sitt væsen... I og med, at han opphøyes til pave skjer der et under. Den hellige ånd opplyser ham, han blir ren og stor som Gud — han bliver Gud selv.»

Jeg ber deg atter om å legge merke til at dette opphøyede syn på autoriteten ble kronet med hell allerede i det 19. århundre — og den videre forplantning over på statsmenn har gått i rask rekkefølge i løpet av det sist forløpne sekel. Vi er Gud, og vi dømmer og bedømmer etter for-

godtbefinnende — og vi tror selv at noen tilbakeslag aldri kan inntreffe. Den autonome universielle lov er da vi autoriteter herrer over. — Vi er selve Herren — tror statsmennene og Paven.

Men det brannsåret som ble forvoldt fra 1945 vil ikke gro. De sår som ble forvoldt under krigen med millioner av ofre er der lagt likesom et forsonende slør over, og det såret gror likesom alle de andre sår av liknende slag som den nære tid og historien kan berette om, men ikke dette sår som ble forvoldt i

Forts. side 12

«Støtteannonnene» sikrer avisen

La det være klart: Uten «støtteannonnene» og andre bidrag ville det vært et stort spørsmål om vår avis ville greid seg økonomisk. Nå får vi til og med anledning til å sende den til en rekke mennesker som sitter i slike posisjoner at vi mener de bør lese den. Denne gang takker vi hjertelig for 50 bidrag på tilsammen kr. 6 650,-. Vi har imidlertid ennå mange «på lager», og kvittering skal komme etterhvert.

«STØTTEANNONSER»
fra «Folk og Land»s venner.
Takk for følgende bidrag:

P., Namsos 60,—	H., Siljan 60,—
M., Malm 50,—	J., Larvik 100,—
O., Rekdal 120,—	A., Tønsberg 150,—
D., Torvik 60,—	H., Borghelm 250,—
A., Vestnes 460,—	L., Sande 60,—
R., Stavanger 60,—	M., Skoger 100,—
A., Hortemo 450,—	K. M., Drammen 150,—

H., Røyken 160,—	M., Ljørdalen 60,—	K., Bekkestua 50,—
K., Kongsberg 50,—	K., Plassen 60,—	B., Hosle 60,—
K., Uvdal 110,—	I., Heradsbygd 60,—	E., Moss 100,—
M., Kolbu 110,—	R., Kirkenær 60,—	R., Askim 60,—
J., Lena 60,—	A., Kirkenær 150,—	J., Rakkestad 60,—
P., Ringelia 60,—	B., Magnor 60,—	E. H., Oslo 960,—
H., Dokka 50,—	J., Kongsvinger 100,—	H. R., Oslo 50,—
W., Dokka 60,—	B., Sagstua 60,—	T. L., Oslo 60,—
O., Røn 60,—	O., Skarnes 60,—	O. E., Oslo 60,—
F., Ryfoss 100,—	I., Fetsund 60,—	N. E., Oslo 60,—
H., Hamar 250,—	J., Lørenskog 100,—	I. B., Oslo 50,—
A., Åsvang 60,—	K., Heggedal 50,—	R. G., Oslo 950,—

Hanna Kvanmo må igjen lide for barmhjertighetstjenesten under okkupasjonen!

I lov om pensjonering for stortingsrepresentanter av 15. desember 1950 heter det i § 11, 1. ledd:

«Retten til alderspensjon etter denne lov gjelder ikke stortingsrepresentanter som har gjort seg skyldig til straff etter den borgerlige straffelov eller andre bestemmelser om straff for landssvik.»

Dette vil medføre at Hanna Kvanmo som representerer Sosialistisk Venstreparti (SV) på Stortinget ikke vil få utbetalt pensjon når den tid kommer.

Flere av Hanna Kvanmos partikamerater har antydnet at de vil gå inn for at paragrafens ordlyd endres, da den ble utarbeidet i en tid da hetsbølgen og forfølgelsen av en stor gruppe landsmenn var på det verste.

Mange stiller seg nå spørsmålet om hvor SV stiller seg, i forbindelse med Faremo's (A) forslag om å utelukke «landssvikere» fra Stortinget.

Det var for noen år siden pressen avslørte at to av SV's stortingsrepresentanter hadde vært «unasjonale» under okkupasjonen. I uker stakk mange politikere på Stortinget hodene sammen i korridorene, og storkoste seg over den situasjon SV var kommet i. Fra disse lød også sterke krav om at de to «svikerne» måtte fjernet fra tingets helige haller.

Det var da Finn Gustavsen skremte vettet av gruppelederne for de øvrige partier ved å ymte frem på at middagavisene nok ville ha interesse av å vite nav-

nene på flere stortingsfolk som hadde vist «dårlig holdning» under okkupasjonen, og da langt mere kompromitterende enn den Hanna Kvanmo hadde vist.

Hva galt var det egentlig Hanna Kvanmo gjorde under okkupasjonen? Hadde hun vært medlem av Rinnan-banden? Torturert landsmenn? Angitt sine nærmeste til tyskerne? Gasset jøder? Vært et særlig aggressivt medlem av NS?

Fortsatt går slarven om henne, og som hun selv sier: «dei som mest skulle teie, er dei verste til å døme andre».

«Folk og Land» har så ofte fortalt om unge jenter som etter okkupasjonen ble straffet hårdt for å ha praktisert RØDE KORS' første bud om barmhjertighet og menneskekjærlighet over landegrensene, for i sykepleieuniform å ha pleiet sårede fra alle frontavsnitt.

Hanna Kvanmo var en av disse. RØDE KORS hadde fra barnsben av stått hennes hjerte nær, men først i 1943 var hun gammel nok til å melde seg til tjeneste. Etter et kurs i Oslo dro hun sammen med tjue andre norske RØDE KORS-søstre med «Monte Rosa» til Århus i Danmark. Derfra bar det videre til Pommern, der skolen for utdannelsen av norske RØDE KORS-søstre lå. Etterpå reiste hun til Berlin, hvor hun tjenestegjorde på et feltlasarett. Det ble et, bokstavelig talt, blodslit. Døgnet rundt pleiet hun lidende soldater og krigsfanger fra mange nasjo-

ner, mens allierte fly la hovedstaden i ruiner.

Da Berlin ble omringet av russerne tok hun seg vestover i retning Hannover, hvor hun ankom den 4. mai 1945, sammen med en dansk sykesøster. Senere jobbet hun på gårdene rundt om i distriktene, og fikk mat til gjengjeld.

Først i 1947 vendte hun tilbake til Norge, hvor styresmakten sto klare med forhørs- og rettsprotokollene sine.

Vi har ikke det minste til overs for Hanna Kvanmo's politiske linje og hennes aktive rolle i kampen for å få innført sosialismens jerngrep over landet vårt, — men du verden for et kvinnfolk hun er, der hun med ekte nordlansk kraft synger ut meningene sine til de alt-vitende gamle-politikere på Stortinget. Meget har hun sagt dem, og ordene pakker hun aldri inn i tyll og bomull.

Hanna Kvanmo vil ikke like at vi karakteriserer henne som snill. Men hun er det, og så fullstendig usnobbet.

Det fortelles at hun tømmer lommeboken sin hver gang tørste uteliggere tigger om en ti'er til kaffe, og er det nord-norske uteliggere som spør, vandrer hun gjerne hånd i hånd med dem til nærmeste ølbutikk.

Hun liker ikke veldedighetsorganisasjoner, og pelskleddes innsamlings-kvinner fra RØDE KORS avskyr hun. Særlig når de snakker om menneskekjærlighet over landegrensene.

Sigmund Feyling er død

Prost Sigmund Feyling, Oslo, er 31. januar avgått ved døden, 84 år gammel. Feyling var bonde- og lærersønn fra Egersund, ble student 1916, tok lærerskolens tilleggsprøve 1918 og teologisk embedseksamen ved Menighetsfakultetet i 1924. Han ble først lærer ved Møre ungdomsskole i Ålesund og hovedlærer ved Den Vestlandske Indremis-

jons Bibelskole i Bergen. Ble så presteviet og res. kap i sin fødeby Egersund 1926, derefter byens sogneprest og prost i Dalane prosti. Feyling var ansett som en dyktig og kunnskapsrik prest og med gode administrative evner. Han lot sig høre i den kirkelige debatt og som skribent, bl.a. utga han i 1937 en katakismeforklaring som fikk god mottagelse.

I 1941 ble han kalt til Oslo som ekspedisjonssjef i Kirkedepartementets kirkeavdeling under minister Ragnar Skancke. Her måtte han oppleve den sørgelige såkalte «kirkestriden» og påtok sig mange og byrdefulle oppgaver, men ble trofast stående på sin post til siste dag. Under sitt lange fengselsopphold viste han stor sjelsro og styrke og fikk være til trøst og oppmuntring for sine medfanger. I de senere år levde Feyling ganske tilbaketrukket, men når han hadde anledning gjorde han gjerne en god gjerning for misjon og kirke. Selv om han hadde «mistet kappe og krage» og ikke mere fikk tale eller forrette i kirken, ble han aldri bitter. Fra sin ungdom var Feyling en helhjertet kristen og hans kristentro holdt livet ut under de forskjellige forhold, forankret som han var i Skriften og gammel god norsk kristendom. Under krigen utga han bl. a. «Stat og Kirke» og «Kirkelig Hvitbok».

Våre medfølgende tanker går til hans kjære familie.

Fred med Sigmund Feylings minne!

Nytt syn på «rettsoppgjørene»

I sin bok NUREMBERG AND OTHER WAR CRIMES TRIALS — NEW LOOK retter den engelske historikeren Richard Harwood søkelyset mot «rettsoppgjørene» etter krigen. Harwood både stiller og besvarer en rekke ubehagelige spørsmål.

Boken finnes med engelsk og tysk tekst og koster kr. 25,—, fritt tilsendt ved forskuddsbetaling.

Jeg bestiller eks. engelsk/tysk tekst.

Navn:

Adresse:

Sendes til A. B. Norberg, Boks 3044, Elisenberg, Oslo 2.

Mannen bak søylen!

Boken om professor Wilhelm Rasmussen er kommet. Først i pennen av journalist Berner Hansen gir den en levende skildring av kunstnerens rike liv, fra hans fødsel i Skien for 100 år siden, til han døde i Asker 6. desember 1956.

«Mannen bak søylen» er bokens tittel, og forfatteren legger da også stor vekt på kunstnerens arbeid med Eidsvollsmonumentet.

I neste nummer gir vi en anmeldelse av boken, som vil bli solgt gjennom INO's boktjeneste.

Instituttet

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO) er gått inn i et år, som vil bli det mest aktive siden virksomheten startet.

I neste nummer vil vi gi en oversikt over det arbeide som ble nedlagt i 1979, og de mange oppgaver som venter sin løsning i 1980.

UNIVERSITETET UNDER OKKUPASJONEN

Mange har visst at Adolf Hoel førte meget omhyggelige og utførlige dagbøker under okkupasjonen. Det var hans ønske at disse bøker som ble deponert på Universitetsbiblioteket ikke skulle åpnes før etter 1970. Dette ønsket ble senere ikke respektert, men Hoel fikk etterpå bøutlevert igjen.

På grunnlag av disse og dokumenter fra Universitetet under okkupasjonen skrev Hoel allerede i 1947—1949 manuskriptet til en bok som nå er kommet ut på John Grieg's forlag: UNIVERSITETET UNDER OKKUPASJONEN.

Også denne bok vil bli behørig anmeldt i «Folk og Land», samtidig som INO's boktjeneste vil selge den.

Et godt annonseblad

Beste sjefredaktør

Vi har hatt en annonse i Deres avis og etterspørselen av våre varer ble over forventning stor i Norge.

Vi vil derfor gjerne ha annonsen rykket inn en gang til, så snart som mulig.

Firmaet Supply Sundbyberg i Sverige

BIBLIOTEKET

Oppslutningen om aksjonen for å samle inn bøker til INO's bibliotek viser at vi har svært mange ivrige lesere over det ganske land. Hver uke kommer det inn flere pakker med bøker, aviser o. l.

Vi kan bare si takk!

INO

Institutt for norsk okkupasjonshistorie

Boks 924 - Sentrum, Oslo 1

Kontortid:

Mandag kl. 1000—1400

Tirsdag kl. 1000—1400

Onsdag kl. 1800—2100

Kontor:

Enerhaugsplassen 4,

Oslo 6

Tlf.: (02) 19 06 71

FOLK og LAND

All post bes adressert til:

Postboks 7157 - Homansbyen, Oslo 3.

Kontoradresse: Enerhaugsplassen 4, Oslo 6. Tlf. (02) 19 06 71. Kontortid: Mandag kl. 10—14 og Tirsdag kl. 10—14 og onsdag kl. 18—21. Redaktøren treffes bare etter forutgående avtale.

Abonnementspriser: Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår. I nøytralt omslag: Tillegg kr. 5,— pr. halvår. Utenfor Skandinavia: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Bruk postgirokonto 5 16 45 04

Løssalg kr. 3,—

Annonsepris:

Kr. 0.70 pr. spalte mm. + MVA

Vildding Boktrykkeri, Oslo